

sosyal adalet

7 MAYIS 1963 SALI

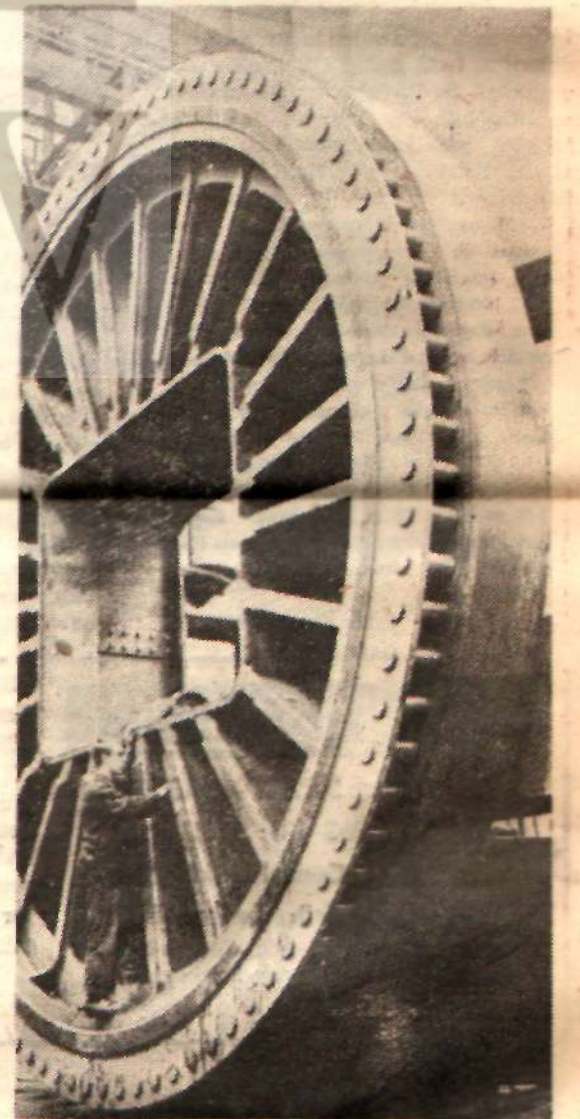
HAFTALIK SİYASİ GAZETE

YIL 1, SAYI 8 FİYATI 1 LIRA

Köylü Topraksız

Olur mu?

AĞALIĞA PAYDOS

500 Bin Alman işçisi Grevde

Çarşafçılar ve ceketsizler

Hergün görürüm bir kalabalık İş Bulma Kurumunun önünde. Hergün. Yazın kavurucu sıcakına, başını bağrını, ayağını açmıştır. Kışın, zehmerinin soğuşuna da. Her mevsim, her yıl biraz daha büyüyen bu kalabalık iki türlü insan yığınıdır. ÇARŞAFÇILAR ve CEKETSİZLER!

Çokluk çarşafçılar görürüm bu kalabalıkta. Çarşafçılar! Ak üstünde karaçarşaf, alacaçarşaf, yeniliğini yitirmiş acem işi yamalı şal çarşaf. Daha orijinalleri de var bunların. Uçlarında, «Buyurun», «Hoşgeldiniz» yazılı yemek çarşafı. Bu çarşaf ta çarşafçılar da, ilgililerin cesareti edip yaklaşamadıkları bir yara bir irin gibidir. Dokunulmaz bunlara. Dokunulmazlıkları AÇ-LIKTIR! Deri yüküdür bunlar. Hüzündür. İçlerinde şu mevsimin tomurcuklarını andıran taze ve bakire kızlardan tutunda, azrailli ürkütecek ve ona perva etmeyecek olanları var. Cesei gibi canını sakladığı o çarşafın içinde, kefeneye sarılı gib yavrular! Bir damla süt ümidiyle, sahtiyan bir deriyi çekştirir. Anne gözyaşı ile yüzleri ıslanır bunların. Acabacı endişeci bir halleri var. Ürkek ve birbirlerini teselliye çalışan, beterin beteri varmış, diye haline yinede sükreden bir yığın insan...

Çarşafçıların karşısındaki ikinci bir yığın ise ceketsizler. Asık çehreli, yorgun ve korkunç bakışlı. Bu memleketin yarım olanlar, Hudutlarını çizilen... Erkeklik gururunu achğa çiyet memeye çalışan cevval delikanlılar. Gözleri bazen dalgun, bazen İş BULMA Kurumunun penceresinde. Kimse kimseye konuşmuyor. Bir sessizlik içinde bekliyorlar pencereden söylenecek bir numara hevesi ile.. Belkilerle, acabalarla bekliyorlar pencere den söylenecek bir numara hevesi ile.. Belkilerle, acabalarla bekliyorlar. Akşama aç karnını ne ile doyuracağını düşünerek bekliyor. Arada bir defter yaprağı arasına sıkıştırılmış titünün den bir nefes daha çekerek bekliyor. Sabırla. Ümitle...

Bir sessizlik konuşunca susmuyacak yaman bir sessizlik içinde bekliyor. Belki diyor, belki, bizimlede ilgilenen olur. Bu kadar adam her zaman aç ve işsiz kalamaz ya! Helbet bizi de Alamanya ya yahtu Caponya yollarlar, Hükümet işi... Bizi açlık tan kıramaz ya! Belkim bizi de plâna alırlar. Plâna aldıklarına pilav da verirlermiş!... Buğur, buğur tüten bir tava pilav canlanıyor gözünde. Koluyla siliyor ağsını.

Gün ağarımından, gün batımına kadar bekliyorlar. İçlerin den bazen bir nasipli ayırıp bazen de geldikleri gibi, etraflarını saran, meraklı kilesini yararak, onların ezici bakışlarından sıyrılıp gidiyorlar.

Gidiyorlar, geliyorlar. Sonsuz tekrar içinde, ümitle.. Çarşafçılar ve ceketsizler..

Hasan KALENDER

«Önce yazıhaneye uğra»

Türkiye de doktor sıkıntısının bulunduğunu doktorlarımız da halkımız da iyi biliyor.

Memleketimizde bir doktora düşününce sayısız, olması gerekenden çok yüksek... Söyle ki, bu konudaki istatistiklerde ortalama sonuç ifade edilmiştir. Hakikat hiçte öyle değildir.

Doktorlar genel olarak işlerine geliri yerlerde oturuyorlar. Çoğunluk büyük ve güzel şehirlerde.. Çünkü kazançları çok.

Pek tabiidir ki bu bölgelerde doktor başına düşen insan sayısı az oluyor. Böylece şehirde imkânları olan halk bundan daha çok faydalanıyor.

Gelirim köylü vatandaşa.. Eğer erkekse askerlik muayenesinde tanyor doktor! Kadınsa bu da yok...

Köylülerimizin çoğu «Hızır değnek dürterse iyi olacağım, ölüm Allahın emri» diye düşünüyor. İlaç yerine üfürüklü su, merhem yerine insan terisi yada hayvan terisi kullanıyor.

Şehirlinin ve güçlü olanın doktor dan faydalandığını, olmayanın hasta, haneye yatmak zorunda olduğunu bilen doktorlarımız, bundan çıkarılmak istiyorlar. Bu nasıl olur demeyin. Doktorun okumuş bir kişi olduğu insan ızdırplarından para kazanmaya

çağı yolundaki düşünce çokluk yanlıs.. Doktorlarımız, çalıştığı devlet hastahanesine kendi buransından girecek olan hastaya «Önce yazıhaneye uğra» diye cevap veriyorlar.

Antalya'nın Şifa Yurdu Hastahanesini ele alalım. Buradaki doktorlar özel kliniklerinden başka, hem muayenehanelerinde hem de Devlet Hastahanesinde çalışıyorlar. Şöyle diyorlar: «Güzel bir şey. Üç yerde çalışıp memlekete faydalı oluyorlar». Fakat işin iç yüzü başka. Bu çalışmanın, halkı sömürmeye âlet edilmesine ne denir?

İşçi Sigortaları Kurumu, yapılan anlaşmalar gereğince hastahanesine burada tedavi ettiriyor.

Devlet Şu İşlerden bir emekli böbreklerinden hastahaneye yatırıyor. Muayenelerden sonra ameliyat kararı veriliyor. İşçi 45 gün bekletiliyor. Ha bugün, ha yarın.. Hastanın bir yakını doktora ricacı olmak zorunda kalıyor. Ve ameliyat yaptırılıyor. Fakat bu ameliyat tam değildir, taşların bir kısmı böbrekte kalmıştır.

Hasta bir süre sonra yine ızdırıp çekmeye başlıyor. Bu defa İstanbula gitmesi tavsiye edilmiştir. Bunun için kendisini ameliyat eden doktorun rapor vermesi gereklidir. Emekli, doktorun özel muayenehanesine gidiyor ve anlatıyor durumu. Doktor gitmesine razı oluyor ve hasta kendisine veda ederken yine ücret istiyor. İşçinin aldığı 11.5 lira yevmiye. Üstelik baktığı aile kalabalık. «Parayı veremem» dese İstanbuldaki Sigorta hastahanesine gidemeyecek. Ne yapсын veriyor bir eli lira daha.

Şimdi bu doktor hastayı 45 gün yok yere hastahane bekleterek Sigortayı masrafa soktuğu gibi, fakir bir işçiden iki defa haksız ücret almış durumda..

Hüseyin DAĞLI

Küçük müstahsil hükûmete sesleniyor

Pesin söylüyeyim; bu yalnız benim dileğim değil binlerce müstahsilin isteğidir. Sizlere bahsetmek istediğim; Türkiye için milyonlarca lira döviz temin eden Gaziantep fıstığıdır. Sırf hükümetimizin beceriksizliği uzağı görememesi köylünün büyük ümit bağladığı fıstığı yok edecek bir paha satışına sebep olmuştur. Bugün maalesef şehrimizde fıstık piyahasına sırf bu işin istifçiliği ile geçinen şahıslar hükmetmekte ve bu milletin menfaatlarını düşünen zârlar Amerikan tröstlerinin tutumuna benzeyen bir tutumla fiyatları kırmak ta ve çiftçinin iki sene bekleyerek elde etmiş olduğu ürünü düşük bir fiyatta almaktadır. Birkaç ne idliği belirsizdir kurdugu bu ortaklık piyasada durgunluk yaratmakta ve küçük müstahsile korkulu günler yaşatmaktadır. Çünkü çiftçi elde ettiği hasulla zaten güç geçinmektedir.

Bugün şehrimizde fıstık haslatı ile müreffeh bir hayat yaşayanların sayıları ekseriyetin yanında elizi bir azınlıktır. Bir memlekette ekalliyet refahı içinde yaşıyor bu hınca insan olan için üzücü bir haldir.

Evet, müstahsil bugün elinde bulunan fıstığı çaresizlikten satıyor. Onlar bu duruma düşüren tüccar ise her endişeden azade ense ve göbek şişirmektedir. Halkın menfaatinin gözetmek sorumluluğunu taşıyanlar ise bu işe müdahale ve mahsulü değerlendirmek konusunda hiç bir hareket göstermemektedir. Bu küçük müstahsile ümetke ve hükûmete karşı olan itimadını sarsmaktadır. Bizim hükümetten istediğimiz adama iş değil, işe adam bulup yerleştirilmesidir. Kooperatif müdürü haftalarca Ankara'da istişareler yaptıkları sonra yıla geçtikten bir netice ile dönmemiştir. Hükümetin bu konuda yeterince aydınlatılıp uyartıldığından şüphelenmiş vadır.

Amerikan firmaları fıstığına tonna 1150 dolar teklif ettiklerinde «1200 dolardan aşağı olmaz» diye dayatmışlar, neticede bu hal bu işin tutucularına yarandı; Amerikan firması ile anlaşanlar bugün yüksek fiyatla satış yaparak, milletin kesesinden yüzbinlerce lirayı ceplerine indirmişlerdir. Bu gün Tarım Kooperatifinin yapacağı en büyük iş; yalnız müstahsilin mahsun alınmasını temin etmektir. Hükümetin kooperatife vereceği üç milyonluk bir kredi bu işi halledip küçük müstahsile statükocu beyzadeler karşısında ezilmemiş olacaktır.

Gaziantep'te bir müstahsil

Okul kitapları

Bütün ders kitaplarını, faydalı her konuda çeşitli kitap ve ders araçlarının iskontolu olarak AYDINLAR YAYINEVİ'nden temin edebilirsiniz.

Telefon 220524/23
Hürriyet gazetesi karşısı
Emek han kat 2 No. 23

Türk - İş'in iki fişi

Memleketimizde İş Kanunu yürür. Lüğe girdiğinden beri bir çok iş yerlerinde 14-16 saat, fazla mesai verilmeden çalıştırılmaktaydı. Müesseseler bir takım bahanelerle toplu halde işçi çarşafçılar ve bu hareketlerine, lokavti yasak olduğu için tensikat diyorlar. Biz işçileri sefaletle atan müesseseler karşısında meşru hak ve menfaatlerimizden mahrum olarak yeni bir iş temini için bocaladığımız yıllar içinde grev hakkımızın verilip verilmeyeceğine dair bir çok konuşmalar dinledik. Selâhiyetli ağızların bu konuşmalarını unutmmuş değiliz.

28.1.1950 ve 31.1.1950 tarihlerinde, Zonguldak maden işçileri sendikası ve Amele Birliği işçi mümessillerinin Cumhuriyet Gazetesine gönderdikleri mektupta şu satırlar bulunmaktadır. «Grev hakkı verilerek sınıf görüşleri yaratılmakla bugünkü hayat seviyemizi daha tehlikeli, daha içinden çıkılmaz bir duruma sürüklemiş oluyoruz»

4.2.1950 tarihli Ulus gazetesinde yayımlanan mesajlarında Malatya Mensucat, Eskişehir Devlet Demiryolları, Nozilli Mensucat işçi sendikaları «Grev isteyen Türk değildir. Grev memleketimiz için bir felâkettir. Esasen Türk işçisi grev istememektedir» denildi. Yine 6.2.1950 tarihinde İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Ulus gazetesinde greve taraftar olmadıklarını ilân etti.

7 Nisan 1952 tarihinde beş birlik, beş federasyon ve bir sendikadan ibaret olarak Bursada teşekkül eden Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun beş kişilik icra komitesi sayman, lığna, ve sonradan Başkanlığa getirilen Seyfi Demirsoya bugün soruyoruz: İşçiyeye verilen grev hakkının eski idialardan farkı nedir? Ve faydası ne olacaktır? Bu faydalar hangi madde ve fıkralarda yer almıştır. Anlaşılın biz yine açıkta kaldık. Allah siz ömür versin. Belki bir gün biz işçileri de hatırlasınız.

Huzur içinde çalışmak ve yaşamak bir hak olduğumuzu biliriz. Kasan Amerikan yardımıyla dolar, açık gün, kurmaz kişilerin asalsız dilberine doyduk, tikandık. Nauru elle rimde, ter dökersek türlü hilelere, yokluğa, işsizliğe güğüs gererek çalışmamız alle efradımızdan çok Türk - İş idarecilerinin bilmesizli istedik. Grev isteriz! Sosyal Adalet isteriz! Feryatlarımız sonunda 400 sendika 28 e indil. Hak hayat hakkımız koruyan grev kanunu 1963 yılında Flş tutma usulü ile sona erdi.

Şehir Osman ERDEM

SOSYAL ADALET

HAFTALIK SİYASİ GAZETE

7 MAYIS 1963 YIL: 1 SAYI 8

mtiyaz Sahibi: Cemal Hakkı SELEK

Yazı İşleri Müdürü: Turhan TÜKEL

İDAREHANE: Cağaloğlu, Molla Fenari Sokak. No. 30-32 (Vatan Matbaası) Tel: 22 93 15

FİYATI : 100 Kuruş:

ABONE : 3 Aylık 10 Lira.

6 Aylık 20 Lira,

1 Yıllık 40 Lira.

Yurt dışı abonelerde posta ücreti abone bedeline eklenir.

İLÂN: Beher Sütünde Santimetresi 25 liradır. Renkli ilânlar özel tarifeyle tabiidir.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI

YER: Vatan Matbaası —

İSTANBUL

ORTAK PAZAR KALKINMA YOLU DEĞİLDİR

SOSYAL ADALET

Türkiye'nin Ortak Pazara alınması ile ilgili konuşmalar, önümüzdeki haftalarda önemli gelişmeler kaydedeceğe benzemektedir. Başbakan Yardımcısı Feyzioğlu: «Prensipler üzerinde görüş birliğinin sağlandığını; ana anlaşma ile ilgili müzakerelerin bitmiş sayılabileceğini; tütün ve kuru üzüm için istediğimiz kolaylıklar üzerinde de Altılarla görüş birliğine varıldığını» açıklamıştır.

Fakat Hükümetin Ortak Pazarla ilgili teşebbüsleri hakkında açık bilgi edinmek, Ortak Pazara girmenin bize ne gibi kazançlar sağlayacağını öğrenmek, bugüne kadar mümkün olmamıştır. Bir olup bitti ile karşı karşıya kalmaktan haklı olarak endişe duymaktayız.

Beri yandan şimdiye kadar yetkililer tarafından yapılan açıklamalar da, çoğu zaman birbirini tutmamaktadır. Başbakan yardımcısının yukarıya aldığımız açıklaması tütünlerimiz ve kuru üzümlerimiz için ihraç kolaylıkları sağlanacağı yolundadır. Bundan önceki açıklamalarda, tütün ve kuru üzümün başka fındık, kuru incir, bahk gibi on madde üzerinde ihraç kolaylığı istediğimiz belirtilmekteydi. Feyzioğlu'nun son demeci acaba öteki isteklerimizin red edilmiş olduğu anlamına mı gelmektedir?

Herhalde bir olup bitti ile karşılaşmamak için, Ortak Pazar konusunda bugüne kadar yapılmış olan konuşmaları, Türk tezine ve tekliflerine Altıların ne gibi şartlarla cevap verdiklerini, Hükümetin mutlaka açıklamasını istememiz gerekmektedir. Karanlıkta adım atmak, hem de geri dönüşü olmayacak bir yolda bu adımı atmak, elbet istemeyiz.

Ortak Pazar anlaşmasının ne gibi şartlar altında doğduğunu, kısaca hatırlamak isteriz: İkinci Dünya Savaşından sonra, Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği arasında, Avrupa'nın üçüncü bir kuvvet kurması, savaştan eski nüfuslarını kaybederek çıkmış Avrupa devletlerini ciddi şekilde uğraştıran bir mesele haline gelmişti. Fakat böyle bir kuvvetin kurulabilmesi için, Batı Almanyanın yeniden silâhlandırılmasına lüzum olması, o tarihlerde özellikle Fransada, çok sert tepkilerle karşılaşmış ve bu yüzden, politik ve askerî bir mahiyet taşıyacak olan Avrupa birliği teşebbüslerinden ister istemez vazgeçilmişti. Bunun yerine daha mütevazî hedefler seçildi. Fransa ile Batı Almanyanın yaklaşması esasına dayanan «Kömür — Çelik Birliği» fikri ileri sürüldü.

İlk adımı Belçika, Hollanda ve Lüksenburg attılar. 1948'de Benelüks denen gümrük birliğini kurdular. Daha sonra Marshall yardımının doğurduğu «Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilâtı» kuruldu. Artık ekonomik entegrasyon yolu ile, milli pazarları büyük bir ortak pazar haline getirerek, milli servet kaynaklarını ortaklaşa işletmek fikri, zihinlerde hızla yol almaya başladı.

Ortak Pazarın amacı 1969 sonuna kadar, üye devletler arasında bir gümrük birliği vücutte getirmek ve Altıların ekonomi alanında ortak bir politika yürütmelerini sağlamaktır. Anlaşma hükümlerine göre 1970'e kadar Altılar arasındaki gümrük duvarları tamamen yıkılacak, böylece vücut bulacak 170-200 milyon nüfuslu bu büyük ortak pazara, Altılar mallarını, sermayelerini ve iş güçlerini serbestçe sunacaklar ve başka devletlere karşı ortak bir gümrük tarifesi uygulayacaklardır.

Ortak Pazarın altı üyesi de ileri endüstri ülkeleridir. Gayri safi milli gelirlerinde endüstri kesiminin payı % 42 — % 53 oranındadır. Buna karşılık tarım kesiminin payı % 7 — % 19 oranındadır.

İkinci önemli nokta, Ortak Pazar anlaşmasının, aslında Altıların mali tekelleri arasında bir anlaşma mahiyetinde olmasıdır. Hükümetlerin arkasında büyük tekeller ve onların menfaatleri gizlenmektedir.

Üçüncü önemli nokta Ortak Pazarın, ortak ve küçük işletmeler aleyhine bir kuruluş olmasıdır. Kuruluş halindeki endüstriler, küçük işletmeler ve «Prekapitalist» küçük ve orta tarım işletmeleri, Ortak Pazarın koca tekelleri karşısında, ergeç silinmeye mahkumdur.

Katılmak istediğimiz Ortak Pazar anlaşması işte böyle bir anlaşmadır. Bu anlaşmaya mutlaka girmek için çalışan hükümetin, aleyhimize görülen bütün bu şartları, uzunca bir intikal devresinde lehimize çevirmek ümidinde olduğu anlaşılıyor. «Kutuplaşma» nazariyesini savunanlara ve bu güçlü ekonomik birlik içinde milli ekonomimizin zarar göreceğini ileri sürenlere karşı, Ortak Pazarın sıkı kaidelerine ayak uydurmak zorunda kalacağımız için ekonomimizin gelişme hızının artacağı iddia ediliyor. Ayrıca Ortak Pazar dışında kalacak olursak, ihraç maddelerimizin müşterisiz kalmasından ve dış ticaretimizin çökmesinden endişe duyuyor. Nihayet Ortak Pazara alınmazsak, politik ve kültürel alanda da Batı topluluğunun dışında kalacağımız söyleniyor.

Ortak Pazarın disiplini içine girince ekonomimizin gelişme hızını artıracığı yolundaki görüş ciddi değildir. Kapitalist sistemde ekonomik gücü yüksek olan bir bireyle, ekonomik gücü düşük olan bir birey arasında kurulacak ekonomik birlik, mutlaka güçlü olanın lehinde, güçsüz olanın aleyhinde sonuçlar verir.

Ihraç maddelerimizin müşterisiz kalması ihtimali ise, çok karamsar bir görüştür. Bir an için bu karamsar görüşün gerçekleştiği kabul edilse bile, son zamanlarda yapılan bilimsel araştırmalar, zararımızın en çok 26 milyon dolar olacağını ortaya koymuştur. Fakat ortaklığa katılma takdirinde, uğru yacağımız zararlar bunun kat kat üstünde olacaktır. Zira milli ekonomimizin ilerleme hızı kısıllanacak ve endüstri kesimindeki gelişme umutları tamamen sönecektir.

Batı topluluğu dışında kalmamız noktasına gelince: Batı dünyasına askerî, ekonomik ve kültürel mahiyette önemli birkaç anlaşma ve sözleşme ile bağlıyız. Ortak Pazara katılmamak durumumuzda bir değişiklik yaratmayacaktır. Düşünülsün ki, başta İngiltere olmak üzere birçok Avrupa devleti, Ortak Pazar üyesi değildir; fakat Batı dünyasının esaslı rükünleridir.

Türkiye herhalde Ortak Pazara girmemelidir. Bu hükme varırken biz sadece «Kantitatif» hesapları gözönünde tutmuyoruz. Bilimsel incelemeler Ortak Pazara katıldığımız takdirde, ekonomimizin her bakımdan zarar göreceğini ortaya koymuştur.

Gerçekten de az gelişmiş bir ülke olarak Türkiye, Ortak Pazara girmekle kurtuluş yolunu tıkamış olacaktır. Zira Türkiye'nin Kapitalist olmıyan gelişme yoluna geçmesi çok daha zorlaşacaktır. Türkiye ancak emekten yana halktan yana devletçi bir sistemin uygulanmasıyla geri kalmışlıktan kurtulabilir. Böyle bir sistem emekten yana kamu sektörünün, milli ekonomide ağır basmasını; plânlı karma ekonomide kamu sektörünün yönetici, itici ve denetleyici kuvvet durumunda olmasını gerekli kılmaktadır. Kapitalist olmıyan gelişme yolu Toprak ağalığı sisteminin ve yabancı sermayeye aracılık eden, spekülâtör sermayecilik sisteminin, milli ekonomideki bugünkü zararlı üstünlüğüne son verilmesini gerektirmektedir. Oysa Ortak Pazara girilecek olursa, Altıların menfaati, yani büyük tekellerin menfaati, Türkiye'nin bir tarım ülkesi olarak kalmasını emrettiğinden, bugünkü ekonomik münasebetleri değiştirmemiz, bu tekellerin yerli ortaklarının artan nüfuslarından ekonomimizi kurtarabilmemiz, yeni engellerle karşılaşacaktır. Emekçi halkımızın yükü daha da ağırlaşacaktır. Ortak Pazara bundan dolayı karşıyız.

Hükümetin «tedbir» leri resmî ilâna Yönelince bazı gazeteler telâşlandı.

Sancarın Meclislerden basın için tedbir istemesi ve resmî ilânların yeni bir statüye bağlanması şafası küçük gazeteleri düşündürüyor.

«Geçen hafta Türk basını en çok hangi konu ile uğraştı?» diye sorulsa, meraklı bir gazete okuru uzun boylu düşünmeden, tek kelime ile cevap verebilir: «Kendi ile».

Bilhassa satışsızlık sebepleri «Fikir» gazetesi olmak yaldızı sürerek izaha çalışan küçük gazeteler; bu ezeli iddialarını bir yana bırakıp zaten sayılı olan okurlarının kafasını kendi derileriyle şişirip durdular. Bu Türk basını ve ne de Türk demokrasisi için ilk olay değildir. Men deres'in son yıllarında, git-tikçe artan bir sıklıkta tekrarlanan bir durumun unsurları geçen hafta da topluca ortaya çıkmıştı. Birbirini çeke çekeceğe meydana çıkan bu unsurların birbirinden koparılıp - hiç olmaması aldattığı durgunluğa dönüş için herhalde hükümetin «Basın ilân» meselesini kurcalamak tan vazgeçmesi ile mümkün olacaktır.

Geçen haftanın portresini çizen unsurlar her zaman şöyle gelir: hükümet olayların ucunu kaçırır, satış peşinde koşan basın bu olayları büsbütün büyütüp yansıtır, zaten şaşkın hükümet bu görüntü ile büsbütün şaşırır ve «bu işin sonu neye varacak?» diye düşünen kâfaldaki keleşmeyi talihsiz bir Bakan ağzından kaçırır «Tedbir». Ortaya söylenen bu kelimenin ardında bir fıslıdır gıder «Resmî ilânlar kaldırılacakmış» işte kızılca kıyamet, hürriyet kahramanlığı bundan sonra başlar.

Bir süredir resmî ilânların kesileceği fıslısını endişeye izleyen küçük gazetelerin hak hukuk ve hürriyet mücahedeğine atılması için yeşil ışığı yakan: talihsiz Bakan, Sancar oldu. Millî Savunma Bakanı, Kayseri olayları hakkında Meclis'te açıklama bulunurken: «Ahlâk ve kanun sınırlarını tecavüz eden basının bu memleketi hâdîselerin önlenmesine yardım edeceğine inanmıyorum. Meclis'ter bu durum için bir tedbir alınmalıdır» şeklinde sarfetmiş söz; mâlûm fıslı ile sihirleri gerilmiş küçük gazete patronlarını büsbütün telâşlandırdı. Bu telâşla yazılan basyazılar, fıkralar hafızası pek zayıf olmayan bir insanı bir havli güldürebilirdi. Meselâ müthiş özel teşebbüsçü küçük basın yaşayabilemek için «Devlet desteğinin şart olduğunun bir numarası savunucusu kesildi. Resmî ilânlar olmaksızın «Fikir» gazetelerinden hiç birinin yaşayamayacağı ve meydana gelecek beş büyük gazete kalacağını uzun uzun anlattılar. Yazdılar yazdılar. Menderes devrinde defalarca yapılmış «Resmî ilân» kavşanından kalma ne kadar bayat söz varsa tekrar istilip ortaya sürüldü. Özel teşebbüs şampiyonları: devletçilik, devlet himayesi sözlerini cankurtaran simidi olarak kullandılar.

Olayların ucunu kaçırarak hükümet de yeni bir şey

söylemedi ve tabii yapmadı sayılır. Her zamanki gibi asıl görevini bir fevkalâde görevmiş gibi sayıp döktü. Bu na göre aşırı cerayanlarla gidetle mücadele edilecek, kanunlar uygulanacak, gerekir se yeni tedbirler alınacaktır.

Kısaca hükümet bir telâşta, basın bir başka telâşta idi. Anayasa çiğnenmeden basına herhangi bir tedbir alınması söz konusu olmaması gerekiyordu. Olsa olsa resmî ilânlarla gerçekten son verilebilirdi. Oysa bunu da yapmak altın yumurtlayan tavuğu kesmek gibi bir şey olacaktı. Zaman zaman ortaya sürüp basının kendi kendini sansür etmesini temin etmek varken: bilhassa sayıları çok olan küçük gazeteleri fikir savaşı ve hürriyet kahrı manî durumuna çıkarmamak daha akılcıca bir hareket olacaktı. Sancar gerekli tehdidi yapmış hükümet bilinen sonucunu beklemeye başlamıştır. Resmî ilânların kesilmesi için dair teminat verildikten sonra bu patirinin sonu alınacaktır.

Temeldeki meselelere inilmedikçe yüzeydeki bu ağız kalabalığı kavgaların sürüp gideceği bir sonuca bağlanamayacağı ise bilinen bir gerçektir.

14'LER «Yeni Nizam»ın dokuz prensibi

Türkes, Türkiye'yi hızla kalkındıracak dokuz prensibini açıkladı.

29 Nisan tarihli Yeni İstanbul. Birinci sayfanın sekizinci sütunu. Alt alta iki haber: (üstteki) «Türkes ve arkadaşları bir dernek kuruyor» (altta, ki) «Mussolini'nin 18 ölümlü dönümü için ayın yapıldı» Bu iki haber Yeni İstanbul'dan başka gazete yapsa gerçekten ayıp olurdu. Basit ve çirkin çağrışımardan medet ummak her halde meslek haysiyetine yakışmaz bir iştir. Ama her haber maksatlı kullanan ve hatâ maksadlı için haberî tahrif etmekten zerrece endişe duymayan bu gazete; bu iki haberi alt alta koyarak ne demek istiyordu? Gerçekten bir çağırışım yaptırmak isteniyorsa bu sevimsiz Faşist ayınından başka yüzlerce sebep bulunabilirdi.

Oysa Türkes, başkalarından yararlanmağa muhtaç olmayacak kadar faaliyet gösteriyordu. Nitekim geçen hafta yaydığı dernek haberinden sonra bir basın toplantısı yaparak dolu bir hafta geçirdi. Basın toplantısında açıkladığı dokuz prensipli «yeni nizam» hızlı kalkınması; kendisinden bol bol bahsettirecek kadar enteresandı. Eski Albayın hazırlıkları bu kadar ilerletmiş olması gerçekten ilgi çekici idi. Gerçi dokuz mad-

İhsami Sancar
— Basına «Tedbir» istedi —

de şimdilik sadece birer kelime idi. Fakat yakında birer kitap olacaklar ve okuyanları büyüleyeceklerdi. Herhalde herkesin mâlûmu olan bu kelimelerin Türkes tarafından bir başka anlamı olacaktı.

Türkes basın toplantısında merak edilen sıhri dokuz kelimeyi şöyle sıraladı: 1 — Milliyetçilik; 2 — Ülkücülük; 3 — İlimcilik; 4 — Toplumculuk; 5 — Köylüçülük; 6 — Halkçılık; 7 — Gelişimcilik ve hürriyetçilik; 8 — Ahlakçılık; 9 — Teknikçilik ve endüstriyelik.

Böylelikle Türkes «Türk milletine ikinci beyannamesi» ni açıklıyordu. Millî Birlik komite sinin ilk günlerinden kalma bazı aşkamlıklar Türkes'te hâlâ devam ediyordu. Emekli Albay basın toplantılarını bile numara ile yapıyor ve «milletle, beyanname» şeklinde sunuyordu.

Toplantı sonunda sıra gazetecilerin sordukları suallere gelince - bu sırada Türkesi refakat eden Özdağ bir hayli sinirlendi - işler biraz aydınlandı gibi oldu. Herkesin merak ettiği soru önce soruldu. Türkes bu - herkesin bildiği - kelimeleri nasıl gerçekleştirecekti? El cevap: önce bir dernek kurulacaktı: Türkiye Huzur ve Yükselme Derneği. Bu Dernekte görüşler gelişecek, ya dernek bir parti olup iktidarı seçim yolu ile alacak ya da derneğin görüşlerini benimsiyen herhangi bir parti - kaç parti var? - bu işe sokulacaktı. Basın toplantısından ayırdan gazetecilerin ka-fasında da aynı soru vardı: O-lur mu? Niçin olmasın? Başka memleketlerin yakın tarihinde bu işin olmuş örnekleri vardı. Hem de ne kadar olmuş. Bir çoğu çürüyünceye kadar daldırılmış da düşmemiş ya da düşürmek için bir millet de-ğil bütün insanlık elele verip silkelemek zorunda kalmıştı.

Alparslan Türkeş
— Adım adım bir partiye doğru —

İŞÇİ Fransız uzmanın acı tenkitleri

Türk-İş'in eğitim çalışmalarını izlemek ve bir rapor vermek için Türkiye'de bir süre kalan Fransız sendikacısının verdiği çok nazik rapor Türkçeye çevrilerek Türk-İş tarafından sendikalara gönderildi. Pek nazik bir dille yazılan raporda cümleler arasına saklanan istekler ve görüşler eğitimdeki acı durumumuzu gösteriyordu. Fransız uzmanına göre; sendikacılara daha derin bir Türkçe bilgisi verilmeliydi. Günümü zilin uluslararası münasebetlerinin doğurduğu meseleler ele alınmalıydı. Millî ekonomik hayata ait bilgiler de sendikacılara verilmeliydi. Meslekler, işletmeler ve endüstri hakkında bilgi verme ihmal edilmemeliydi. Seminerlerde programlar, eğitimcilerin seçilmesi, seminerlere katılanların tayini bakımından yapılagelen işler devam eden insicamsızlıktan kurtarılmalıydı. «Nâtamam şekilde» düzenlenen seminerlerin başarıya ulaşamadığını Fransız uzman görmüştü. Uzman aynı zamanda uluslararası temsilcilerin kudretlerinden hakkı ile faydalanılmadığını da parmak basıyordu. Seminerlerde bir çok öğretim kurallarının değerini kaybettiğine işaret ediyor, bazı imkânların bekletilerek faydalanma yolunun açılması da parmak basıyordu. Türk-İş'in Türk sendikacılığı hakkında kuruluş ve gelişme, bünye yapısı açısından bir eser hazırlanması gereği de ortaya çıkmıştı. Sendikaların sosyal hedefleri, işçileri doğrudan doğruya ve derhâl alakadar eden meseleler karşısındaki durumunu da herhalde tesbit edilse iyi olacaktı.

Olacaktı ama tunçlaşmış bir kafadan, kayalansız bir beyinden bunların yapılmasını beklemek imkânsızdı.

Kavel grevi bütün dünyada yankılandı

Uluslararası Maden İşçileri Genel Sekreteri Lewinson Kavel işçilerini övdü

Ankaradaki seminere Batı dünyasının ilerici sendikacılarından Kanada'da Mister Lewinson da gelmişti. Uçaktan iner inmez Maden-İş sendikasının konusunu uluslararası Maden İşçileri Federasyonu genel sekreteri yardımcısı, toplantı halinde olan Maden-İş Genel İdare Kuruluna gitti ve bir konuşma yaptı. Lewinson, Kavel grevinin başarı ile sona ermesini bütün dünyanın hayranlıkla karşıladıklarını dile getirdi. İşçilerin aileleri ile birlik te hak mücadelesinde her kuvvete karşı gelebilmeleri Batı dünyasında, özellikle İMF

(Maden İşçileri Federasyonu) yöneticilerinin özel yayınlar yapmasına yol açmıştır. İMF, Kavel olayını resimlerle veren Türk basınından aldıkları kupürleri kuşe kâğıda basarak bütün dünyaya bildirmiş ve yorumunu yapmıştır. Türk tarihinde bu kadar uzun süren ve bu kadar başarı ile yürütülen ikinci grev yoktur. Kavel işçileri, bütün Türk işçilerinin mücadelesi ve hak arama azimlerinin sembolü olmuştur. Lewinson dikkatli bir noktaya çekiyordu: «Başarıya arttıktan, direnmenin şuurunu geliştirmiş görüldükçe size karşı olanlar artacaktır. İşverenler, gerici silyaset adamları, gevşek sendikacılar, korkak sendika idarecileri, başarısız hak arama mücadelesi yapanlara karşı koyabileceklerdir. Bu, bütün dünya yada böyle olmuştur. Hayat budur. Bilinmesi gereken, başarının ve doğru yolda olmanın ölçüsü, menfaati sizinle birleşmeyenlerin size karşı güçlerinin büyüklüğü ile ölçülür. Siz karşı tarafın bütün bu güçlüğüne rağmen hak sizinle olduğu için her engeli yenererek başarıya ulaşacaksınız.»

Mister Lewinson kendisine büyük bir güvenle görüşlerini büyük bir iyimserlikle açıklıyordu: «Dünya artık bizim dünya mızdır. Kapitalist sömürsüçülerin düzeni her gün biraz daha gerilemektedir. Avrupa'nın 100 yılda vardığı merhaleye sizin de aynı yolu izliyerek varmanız gerekmez. Uygar ulusların vardığı seviyeye ulaşmak için sizin süratle ilerli hareketleri geliştirmeniz şarttır. İMF nin maddi ve manevi desteği sizinle birlikte ilerli ediyorsunuz.»

Mister Lewinson kendisine büyük bir güvenle görüşlerini büyük bir iyimserlikle açıklıyordu: «Dünya artık bizim dünya mızdır. Kapitalist sömürsüçülerin düzeni her gün biraz daha gerilemektedir. Avrupa'nın 100 yılda vardığı merhaleye sizin de aynı yolu izliyerek varmanız gerekmez. Uygar ulusların vardığı seviyeye ulaşmak için sizin süratle ilerli hareketleri geliştirmeniz şarttır. İMF nin maddi ve manevi desteği sizinle birlikte ilerli ediyorsunuz.»

Grev fonu için bazı teklifler

Maden-İş genel idare kurulu Ankarada Produktivite merkezinde bütün gece çalışan önemli kararlar alıyordu. Maden-İş lera heyetinin görüşü şöyle belirtiyordu:

Her ne şekilde olursa olsun Anayasa gereğince grev yapılabilir. Ancak grevi yürütmek maddi kaynağa bağlıdır. Her sendikamız, Batı ülkelerinde olduğu gibi birer grev fonu bulması şarttır. Grev fonu için kaynak bulmak bakımından:—Üye aidatı ile birlikte grev aidatı için belli bir miktar almak, 2 — Broşür ve kitap yayımlarından gelir sağlamak, 3 — Eşya piyangoosu tertib ederek gelir bulmak 4 — İşçilerin yılda bir kaç defa pazar gündeliklerini grev fonuna ayırmak, her bölgenin birer Maden-İş gecececi düzenlemesini sağlamak. Bu fikirlerin ışığında yöneticiler görüşlerini belirtiyor ve işi ne kadar ciddi tuttuklarını bu yoldaki teklifleri ile anlatıyorlardı. İG Metall grevinin aza-zameti ve başarıya ulaşması için federal Almanya maden işçilerinin savaşın sonra en büyük grev başarıları o yöneticilerin gereken parayı sağlamış olmaları sayesinde mümkün olabiliyordu. Teklifler olumlu kararlar hâline gelince Maden-İş toplu pazarlık masasına çok elverişli şartlarla oturmasını başaracaktır.

Toplu pazarlık için ilkel hazırlıklar

Petrol-İş sendikası, toplu sözleşme düzenine girmeden önce bazı deneme anlaşmaları yapmayı başarmıştı. Bu arada Mustafa Nevzat İlaç Sanayii A.S. İşverenleri ile bazı konularda anlaşma yapılabildiği

Buna göre İİ hakem kurulunun işçi ücretlerine yapılmasını kararlaştırıldığı yüzde 15 zammına ne sendika, ne de işveren itiraz etmeyecekti. Ama sendika da bir yıl içinde yeni zam isteğinde bulunmayacaktı. Zira Tahkim Tüzüğüne göre her 6 ayda bir ücret zam isteğeblirdi. Zaten Yüksek Hakem Kurulu, Çalışma Genel Müdürü Elmel Ombudak'ın sistemli çabası ile bu 6 aylık zam isteme süresini bir yıldan fazla bir zamana çıkarabilmekteydi. Öte yandan günde 10 liradan az ücret alanlara verilen yüzde 10 zammı bile fazla bulan bir anlaşılan tipik örneği idi. Durum bu olunca, Mustafa Nevzat İllaç Sanayi A.Ş. işverenin istediği ne «peki» demekle hiç bir sakınca yoktu. Petrol-İş sendikası seminerler düzenlediği vakit Mustafa Nevzat İllaç Fabrikasından işçi isterse bu işçilere izin verilecekti, bu süre içindeki ücretlerini de ödeyecekti. Bir işçi için yılda 15 günden fazla izin istenmeyecekti. Sendika aidiyetinde fabrika muhasebesince kesilecekti. Bu da sendikamız çalışmalarını kolaylaştırıcaktı.

Çalışma Enstitüsü işveren emrinde

Milletlerarası Çalışma Bürosu (B.I.T.) nin yardımı ile kurulan ve 5 yıl sonra millî konseptlerini kazanan Milletlerarası yakın ve orta doğu çalışana enstitüsünde birleşmeler oluyor. Buradaki öğretim üyelerinin dışarıda da işleri vardır. Özellikle Ord. Prof. Ferit Hakkı Saymen hem avukat olarak çalışmakta ve bürosunu işletmektedir, hem de İşveren Konfederasyonunun resmen hukuk müşaviridir. Enstitüde devlet memuru olan bir kişinin özel müşavirlik yapması kanuna aykırı olsa gerektir. Nitekim, hem enstitüde hem de başka yerlerde çalışan Süleyman Bar da vardır, Şekli öğretim üyeleri nin bir kısmı da ek görevlerle dünyafıkların doğrultmaktadır. Bu arada Dr. Ekmelel Zadi, Milli Birlik Komitesi başkanında bir sigorta şirketine idare meclisi başkanı olarak atanmıştır. Simdi, bir kısım çevreler kancası Dr. Ekmelel Zadi ile takınırlar. Zira Ekmelel Zadi ne kadar yumuşak da olsa genel planda işçiden yanadır. Fakat Saymen resmen işveren emrinde ve bilimsel tek tarafı satmaktadır. Şimdi Ekmelel Zadi istifaya zorlanmıştır. Zadi Ünlüleştirilme döneminde İken Çalışma Enstitüsü de «bir bilim yuvası kapsayıcı içinde» Ferit Hakkı Saymenin fikri yönetimi ile İşveren Konfederasyonuna emrine geçmiştir. O kadar ki sendikacıların grev ve toplu sözleşme eğilimlerini öğrenmek ve ona göre davranmak için güya toplantılar düzenlenmekte ve Saymen işveren menfaatine hizmet için Enstitüde tarafsız görünme rolünü başarılmaktadır. Çalışma Bakanının olup bitenleri bilmesi ve aydınlatması gerekir herhâlde.

DOĞU

Kürtçe ve Türkçe çıkan Deng için tahkikat açıldı

Derginin yazı işleri müdürü tevkif edildi. Genel yayın müdürü kefaletle salıverildi

27 Mayıs'tan sonra gün ışığına çıkan sayısız meselelerimizden biri Doğu Anadolu'nun feci durumu olmuştur. Kısaca, Doğu meselesi olarak sözü edilen konu bir değil bir çok me-

seleyi içine alıyordu. 27 Mayıs gününe kadar, açığa konular tartışılması tabii olan bu konu zamanla bu dokunmazlı, çözülmüş ve çözümlü karışık görünen Doğu meselesini herkes kendi anlayış açısından çekiştirir olmuştur.

Herseyde olduğu gibi bu meselelerin konuşulmasına bile karşı çıkanlar tek parti devri kafasını hâlâ değiştirmemiş olmalarıdır. Kendilerini Türkiye meselelerinin hangilerininin konuşulup hangilerininin «ayağa» düştürülmemesi gerektiğinin uzmanı bilen bu kişiler; Doğu meselesinin sözünü etmek isteyen her insana saldırır oldular. Bu çatışmalar ise konuya yabancı olan pek çok aydınımızın ilgisini çekmiş ve denemiş. Birse aydınlarımız Doğu'yu tanımağa başlamışlardır.

Bu arada Doğulu aydınların kendi dar imkânları ile çıkar, dıkları yayınlar meselelerin aydınlanmasında faydalı olmuştur. Fakat özellikle sömürücü ve gerici çevreler halk efkârında başlayan bu hoşgörü havasını zehirlemekten gecikmemişlerdir. Çeşitli baskı ve tahriklerle Doğu meselesinden büyük tehlikeler çıkarmaya çalışmışlardır. Son olarak Milli Güvenlik teşkilâtının icra organına verdiği izahatta bütün memleket meseleleri arasında bu konuya da yer vermesi; bazı çevrelerin tahriklerini büsbütün arttırmasına sebep olmuştur. Oysa görevlilerden edindiği bilgilerle hükümetin basına aktığı kadar aldığı kararlar meseleyi tabii bir ölçü içinde gördüğü merkezindeydi. Kabineminde bilhassa son zamanlarda İstanbul'da yayınlanan yazı türkçe yarı kürçe «Deng» aylık dergisi ve buna benzer diğer yayınlar üzerinde durmuş kürçe yazılar ihtiva ettiği için bir derginin Anayasa ve diğer kanunlar muvaceshesinde kapatılmasının mümkün olup olmadığını müzakere ederek suf kürt diliyle yazıp basıldığı için bir gazetesin kapatılmasını isabetli olmayacağı kararına varmıştır. Kapatıldığı takdirde Anayasa Mahkemesine müracaat edilmesi ve kararın Anayasa Mahkemesi tarafında Anayasaya aykırı görülmemesini istemiştir. Yapılacak iş İstanbul savcılığının dikkatli ve kâilerek suç teşkil eden herhangi bir yazı neşredildiği takdirde, de takibat açılmasını sağlama maktas ıbarattı.

Hükümetin bu neticeye varmasından sonra İşçileri ve Adliye Bakanları İstanbul savcısı İğniden Deng dergisinin yazılarının tetkik edilmesini ve neticenin bildirilmesini istemişlerdir. Bunun üzerine İstanbul basını savcısı harekete geçerek Deng dergisinin kürçe yazılarının yazılarının tercümelerini yaptırmış ve bir dosya halinde zım etmiştir. Derginin arka kapaklarında yayınlanmış olan «Armanca ME.» (Armanca) adlı bir yazıda geçen bir cümleyi suç mahiyetinde görerek derginin Yazı İşleri Müdürü İktisat Fakültesi son sınıf talebelerinden Yağar Kaya hakkında takibat açmıştır. 29. Nisan 1963 günü ve nöbetçi mahkeme olan 9 uncu Sulh Ceza Mahkemesine tevkif talebiyle sevk etmiştir. Sulh Ceza Mahkemesi Yağar Kaya'nın tevkifine karar vermiş ve basını suçundan sanık olduğu halde Yağar Kaya kelepçeli olarak Sultanahmet Cezaevine gönderilmiştir. Savcılık aynı yazının yazarı olan Hukuk son sınıf talebelerinden Doğulu Medet Serhat'ı da ertesi gün 1 inci Sulh Ceza Mahkemesi ne yine tevkif talebiyle sevk etmiş ve tevkif ettirmiş ancak Medet Serhat 2000 lira kefaletle tahliye edilmiştir. Yazı İşleri Müdürü Yağar Kaya hâlen

Yazı İşleri Müdürü Yağar Kaya

Umumi Neşriyat Müdürü Medet Serhat

cezaevinde. Tevkif kararı kanunî müddet içinde itiraz etmiş olan Yağar Kaya itirazın neticesini beklemektedir. Müdafî avukatlar suç mahiyetinde görülen yazının yanlış tercüme edildiğini iddia etmektedirler. İddiaya göre yazının doğru tercümesi şu şekildedir: «Aziz okurlarımız ve yazarlarımız, elimizde tutup yardım etmenizle kürçe lisanın tekamülünü başa götüreceğiz.» Yine iddiaya göre yanlış tercüme de şudur: «Sayın okur ve yazarlarımız, elimizden tutup yardım etmenizle kürçülüşü başa götüreceğiz.» Tabii iki tercüme arasındaki fark mânâ itibarıyla büyüktür. Şüphesiz, muhakeme neticesinde böyle bir yanlış tercümenin vaki olup olmadığı ortaya çıkacaktır.

TIP. Genel İdare Kurulu 12 Mayıs'ta Gaziantep ilinde toplanacak

Türkiye İğci Partisi Genel Yönetim Kurulu her 3 ayda bir yaptığı olağan toplantılarından birini 12 Mayıs'ta Gaziantep'te yapacak. Toplantıya toplu milletvekillerinden bir kısmı ile temelli senatörlerden ve senatörlerden bir kaç da davet edilmiş bulunuyor. Konuklara konuşma imkânı da verilecek ve görüşleri memnurlukla izlenecektir. TİP. Başkanlık Bürosu gündemi şu şekilde hazırlamıştır:

- 1 — Başkanlık Bürosunun yapacağı açış töreni, 2 — Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'ın açış konuşması, 3 — TİP. Senatörü Niyazi Ağır'nın konuşması, 4 — Kalınma Planının hedeflerine ve stratejisine genel bir bakış (Genel Sekreter Orhan Arsal), 5 — Kalkınma planının işçiye ve halka getirdiği yükler ve yeni güçlükler (Ge-

DAYANIŞMA

Federal Almanyadaki grevleri Türk Maden İşçileri destekliyor

Maden — İş Sendikası Başkanı Kemal Türkler Maden — İş kolunda çalışan işçiler adına grevleri candan desteklediklerini bir telgrafla Frankfurt'taki IG Metal Sendikasına bildirdi.

Ankara'da düzenlenen Maden İşçileri seminerine ders vermek için iki sendikacı geldi. Birisi Alman Maden İşçileri Sendikasının (IG Metall) yöneticilerinden, Henüz seminerde konuşmadan Maden-İş Başkanı Kemal Türkler'e şu haberi verdi:

Alman Maden İşçileri pazar tesisi sabahından itibaren greve başlayacak. Güney Almanya'daki 1 milyon 100 bin işçi greve katılacak. Ruhr havzasındaki maden işçileri de yüzde 78 oyla grev kararını kabul etti. Fakat biz sendika olarak bu havzada greve başlama tarihini tesbit etmedik.

Hern Hanke buntları anlattık, sonra istegin nedenini de bildirdi:

Biz ücretlere yüzde 8 zam yapamaması zorunlu olduğunu istatistiklerimizde, işverenlerin kâr hesapları ile tesbit ettik. Yeni bir kolektif iş akdi yaparken bu zammı öne sürdük. İşverenler bunu kabul etmezlerse biz sendika olarak grev işçileri 6 ay baseleyebiliriz. Kendilerine grev tonundan gereken yardımı yaparız. İşverenler yüzde 3,5 zammı yanaşsınlar. Biz razı olmadık.

Hern Hanke'nin seminerde verdiği derslerde grevin önelimi daha iyi anlatılıyordu. Maden İşçileri, Federal Almanya'daki grevçilere yardım yapmak için teşebbüse geçti. Fakat maddi yardım imkânı azdı. Hiç bir sendikamız grev fonu yoktu. Olsa olsa «dayanışma açısından» yürekten desteklemek mümkündü. Sendikacılar isteklerini karar şeklinde IG Metall sendikasına telgrafla bildirmesini Maden-İş Sendikası Başkanı Kemal Türkler'den istedikler. O da kararını bir telgrafla Frankfurt'a bildirdi.

Kolektif pazarlık yaparken grevi göze almak için sendika kasasından grevçileri besleyecek para bulundurmamak ge-

reği bir kerre daha ortaya çıkıyor. Türk sendikalarının teknik yardım yapabileceği IG Metall'e ne Türk-İş, ne de öteki sendikaların maddi emniyetini uzatamayışının nedenini uyusuk sendikacıların tutumunda aramalıydı.

Um. Md. Babüroğlu

BANKA Um. Md. Babüroğlu'nu kimler istemiyor

İller Bankası Umum Müdürüne hem CHP. hem AP'den muhalef olanlar var

İller Bankası Umum Müdürü Selâhattin Babüroğlu'na karşı AP. de büyük bir allerji var sebebi malûm. Parti Genel Başkanı Gümüş Pala grubunun temayülüne uyarak Babüroğlu'nun AP. işçiyenler arasında bulunduğu bile söylendi. Koalisyonun CHP. kanadı da AP. den geri kalmıyor bu konu da. Bazı CHP. il milletvekilleri Babüroğlu'nun Umum Müdürlükten uzaklaştırılması için büyük bir gayret sarf ediyorlar. Bu gayretlerin gerisindeki gerçek üzerinde bir kaç satırla durmak istiyoruz. Bu gerçek şu:

Bankaya üç buçuk dört milyon arasında borçlu bulunan bir firma (Oktaş) var. İller Bankası bu borçlu firmaya için verilen teminat mektuplarının nakde çevrilmesine karar veriyor. Teminat mektubu veren bankalardan biri de Yapı ve Kredi Bankası. Fakat İller Bankasının kararına uymuyor, bunun üzerine İller Bankası da firmanın ihalelere girmemesine karar veriyor. CHP. il bazı milletvekilleri, hatta bir bakanı Selâhattin Babüroğlu aleyhine çeviren olayın içyüzü bu. Yapı Kredi Bankasının teminat mektubunu nakde çevirmediğinin açıklanmasından hoşlanmıyorlar, millî bir müessesenin durumu açıklanmamalıdır, diyorlar. İller Bankasının millî bir

müessesemiz olduğunu u -
nutmuş gibi davranıyorlar.
Bu meseleyi yakında da
ha çok aydınlatcağım ve Selâ
hattın Babürüoğlunu göre -
vinden uzaklaştırmak iste -
yenlerin hangi kişisel çö -
kariyle davranışlarının
bir bir açıklamağa çalışaca -
ğım.

DİN

Alevî gençler vicdan hürriyeti istiyorlar

İstanbul ve Ankarada
toplula hareket eden
Alevîler başka mez -
heplere tanınan hakları
rı istediler.

Geçen Pazar Ankara'da ün -
versiteli Alevî gençler bir açık
oturum tertipletiler. Açık o -
turumun konusu: «Lâiklik ve
Tatbikatı...»

Üniversiteli gençleri bu otu -
rumu düzenlemeye yönelten bu
günlerde Meclise gelecek bir
kanun tasarıydı. Tasarıyı Di -
yanet İşleri hazırlıyor. Bu tasa -
rı kişinin ve toplumun ahlâ -
kını düzenleyici bir anlam ta -
şıyor. Bu düzenleme işinin na -
sıl yapılacağını gösteriyor. Bu
arada Türkiye'deki mezheplere
alt müdürlükler kurulmasına
da karar veriliyor. Fakat mez -
hepler arasında alevîlik yer al -
mıyor. Bunun üzerine Alevîler
Diyanet İşlerine baş vurarak
şimdiye kadar çok ihmal edil -
diklerini, hiç dehiş bu kanun -
la Alevîliğin de tanınmasını,
bir de Alevîler Müdürlüğü ku -
rulmasını istiyorlar. Bu istek
basına da aksediyor. Ankarada
çakan bir gazetede Alevîler a -
leyhine yayın yapıyor. «Camî -
lerde mum söndü âlemleri mi
yapılacak?» diye başlıklar ve -
riliyor. Bunun üzerine Alevîlik
mezhebini bazı gençler bö -
yle bir oturum tertiplemeye ka -
rar veriyorlar.

Açık oturum hayli kalabalık -
tı. Diyanet İşleri Başkanlığı -
dan, İlahiyat Fakültesinden ba -
zi kimseler, bazı milletvekilleri,
öğretmenler ve gençler, Anka -
ra Hukuk Fakültesinden Prof.
Bülent Nuri Eren'in başkan -
lığında açılan oturumda önce
Prof. Mustafa Akdağ konuştu,
Akdağ bilimsel konuştu, dinin
tarihsel ve sosyolojik gelişme -
sini anlattı, lâiklik prensibi ü -
zerinde durdu. Akdağdan sonra
Prof. Adnan Erzi, konuyu
hemen Türkiye'deki mezhep
ayrılıklarına getirdi. Din lâik -
lik konusunda Osmanlı İmpa -
ratorluğundan daha geride ol -
duğumuzu söyledi. Sonra ka -
nun tasarisından bahsetti. Şim -
diye kadar çok istenip çeken
Alevîlerin bu kanun karşısın -
daki durumlarıyla lâiklik pren -
sibinin bağdaşmayacağını an -
lattı. Sonra CHP Milletvekili
Şefik İnan kürsüye geldi. İna -
na göre din kişiye ait bir inan -
ıştır, devletin dini yoktur; bu
yüzden devlet dinde bir ter -
cih yapamaz, Anayasamız a -
çıkıktır. İnsanlar inanışlarında
serbesttirler. Lâiklik dinsizlik
demek değildir, nitelikim Ala -
türk de insanları inanıştan ala -
koyamamıştır, tersine zorla ca -
miye gitmelerini önlemiştir.

Günün en olumlu konuşma -
sını Sosyal Bilimler Fakültesin -
den Prof. Bahri Savcı yaptı,
meseleyi bir Anayasa hazırlay -
cı olarak ele alan Prof. Savcı
hazırlanan tasarıya şiddetle çat -
tı ve özette şunları söyledi:

— Hâlâ bu meselenin konu -
şulmasının derin bir sebebi
var. Toplum hâlâ ümmet çağı -
nın bünye yapısında. Kişinin
dini var, ama toplum olumlu
unsurlarla yönetilemiyor. Lâ -
iklik dinin kişisel sınırları aş -
masıyla başlıyor. Devleti din -
ci hüviyetinden ayırmakla baş -
lıyor. Dini gerçek yeri olan fer -
di vicdanlar alanına sokarak
Bu davranış, lâiklik aynı za -
manda dine yaşama gücü veri -
yor. Ben mezhep ayrılıklarını
kavgalarını iyi bilen bir insan
değilim, ama şu elimizdeki ta -
sarım Anayasaya aykırı oldu -
ğunu söylemek istiyorum. Lâ -
ikliğin biraz önce yaptığımız
tarifi karşısında, hiç bir tasarı
tercihler gösterici bir yola gide
mez. Herhangi bir tasarı kişi -
nin ve toplumun ahlâkını dü -
zenleyici bir anlam taşıyamaz.
Ankaradaki mezhepdaşları
ile aynı zamanda harekete
geçen İstanbuldaki Alevî genç -
ler de bir bildiri yayınlaya -
rak; yeni Anayasamın ışığı al -
tında diğer mezheplere tan -
ınan hakların kendilerine de
tanınmasını istediler.

GENÇLİK

Toplumcu gençler yardıma çağırılıyor

Siyasal Bilgiler Fakül -
tesinde Fikir Kulübünün
yayınladığı bültende
çağrıda çabaların bir -
leştirilmesi isteniyor

Siyasal Bilgiler Fakültesi Fi -
kir Kulübü, Dekanlığın bütün
çabalarına, baskılarına rağmen
inandığı yolda savaşmaktan
geri kalmıyor. Son günlerde
yayınlanan bültende bu azmı
belirten bir de çağrı var. Çağrı
kısaca şöyle:

«Türkiye'nin içinde bulun -
duğu şartlar bütün çıplaklı -
ğı ile ortada. Bu yurdun ge -
leceğinin sorumluluğunu
yüklenmiş kişiler olarak düş -
ünümlerimizi açıklığa ulaştır -
mak ve çabalarımızı bir -
leştirmemiz gerek. Yaşayış -
larımızı Türk toplumunun ka -
derine bağlamak zorunda
yız. Ancak bu şekilde varlı -
ğımız bir anlam kazanacak -
tır. Bu topraklar üzerinde
doğduk, bu topraklardan a -
yağımızı kesemeyiz. Sorum -
luluğumuz ağırdır. Fakat
bundan dönülmez.

«İnsanın değerine inanana -
rı bu sorumluluğun gerek -
tirdiği göreve çağırıyoruz.»

Son olayların bir özeti
verildiği bültende «Çıkar yol»
başlığı altında şunlar belirt -
iyor:

«İnsanın insan tarafından
istismar edildiği bir düzen -
de insanlık onurundan bah -
setmek gülmeye değer. Siyasî
iktidarı elde etme uğruna
bütün vatandaşların istis -
mar edilmesi, bir kısım in -
sanların zenginleşmesi için
diğer bir grubun belki de
çoğunluğun fakirleşmesi ge -
rekirse, nerede kaldı insa -
nın değeri. Çıkar yolu: Top -
lumcu ve insanın ilk değer
olduğu bir düzeni gerçekle -
ştirmek için birleşmektir.»

Haber bülteni en kısa bir
zamanda okul içinde fikir ku -
lubü radyosunun yayınlarına
başlayacağını bildirerek sona -
eriyor. Fikir Kulübü bir yan -
dan faaliyetlerini artırırken
bir yandan da kulübe candan
başlı üyeleri kazanıyor.

Tasarruf bonoları faciası

İki yıllık uygulama; bonoların halka, yararlı
olacağı iddiasını tamamen iflâs ettirmiş ve Ta -
sarruf bonolarının önce işçi sınıfına sonra me -
mur ve dar gelirlili vatandaşın sırtına ağır bir yük
olduğunu isbat etmiştir.

Tasarruf Bonoları kabul edildiği za -
man memurların maaşlarına bir zam yapı -
lmış; fakat aynı sırada işçi ücretlerinde bir
artıma görülmemiş; bilâkis iş hacminin
daralması yüzünden işçilerimizin artan sı -
kıntılarına bir de fiilen ele geçen ücretle -
rin tasarruf bonolarının kesintileri kadar
azalması eklenmişti. Böylece memurlar ka -
nunla hak ettikleri zamlarını tam olarak
alamamışlar; işçilerin hayat standartlarında
ise doğrudan doğruya tasarruf bonoları se -
bebiyle bir düşme meydana gelmişti. Kı -
sacası tasarruf bonoları uygulamasından
ön plânda zarar gören, işçi sınıfı, sonra da
memurlarımız olmuştu. Bu şekilde şehirli
dar gelirlili vatandaşın sırtına yeni ve ağır
bir yük daha yüklenmişti.

Ancak, tasarruf bonoları bir vergi de -
ğil, devletin bir borçlanma ameliyesini tem -
sil ediyorlardı; yalnız devlet borçlanma -
larının çoğunda olduğu gibi gönüllü bir borç
lanmayı değil; cebri, zoraki bir borçlanma
yı.

BİR İDDİA

100 liralık bono yılda 6 lira faiz get -
riyordu. Ayrıca 10 yıl sonunda devlet yüz
lirayı da bono sahibine iade etmeyi taah -
hüt ediyordu. Bu sebeple, bono usulünün
fakir yığınları zorla da olsa tasarrufa yö -
nelteceği ve karşılığında bankalarda tasar -
ruf mevduatına ödenen faizlerin üstünde
bir faiz geliri sağlayacağı, böylelikle ta -
sarruf bonolarının gerçekte fakir halkın
zararına dahi olduğunu söyleyenler oldu.

... VE CEVABI

İlk bakışta makul gelebilen bu iddia -
nın gerçekte tamamen iflâs ettiğini iki yıl -
lık uygulama açıkça ortaya koymuştur. Bo -
noların ihracından kısa bir süre sonra yüz -
lerce, binlerce ticarethanenin çekim -
da olduğu kadar görmediğimiz bazı ilânla -
ra rastlamaya başladık: «Uygun fiyatla ta -
sarruf bonoları satın alınır.» Geçim zor -
luğundan, bonolar yüzünden fiilen kısı -
lmış ücretlerinin yetersizliğinden ezilen iş -
çiler, ya da yıllardır fiyat yükseltilerini
ka'iyen takip edememiş bir maaş sistemi -
nin islâhını beklerken ellerine sadece cüz'î
bir zam geçebilmiş memurlar ay sonlarına
doğru ellerinde bonolarıyla bu dükkânlara
ürkek adımlarla girince cemekeânda ilân e -
dilen «Uygun fiyatlar»ın ne olduğunu hay -
retle öğrendiler: 100 liralık bir tasarruf
bonosu meselâ 35 liraya satılmıyordu.
Dolaştıkları bütün dükkânlarda aynı ce -
va bî alan dar gelirlili vatandaşlar çaresiz bo -
nolarını bu düşük fiyatlarla elden çıkar -
mak zorunda kalıyorlar.

Rivayet olunur ki; bonoları böylece fa -
kir halkımızdan toplayan dükkân sahipleri
ri bunları cüz'î bir komisyon karşılığında
büyük sermaye sahiplerine devretmekte -
dirler ve piyasaya böylece çıkan bonolar
hâlen bir kaç para babasının kasalarına
doğru akmaktadır.

YÜZ KIZARTICI FAİZ

100 liralık bir tasarruf bonosunu bö -
ylece elde eden bir para babasının bu işten
kazancı ne olacaktır? Bonoyu 35 lira kar -
şılığında elde etti diyelim. Her yıl 6 lira
faiz olarak altıncı yılda kâra geçecek; o -
nuncu yıl sonunda faiz olarak 60 lira, ana
para olarak da 100 lira olmak üzere 160
lira kazanmış olacaktır. Neyin, hangi eme -
ğin, hangi gerçek yatırımın karşılığında?
Sadece ilk başta «Büyük fedakârlıkla, iş -
çi kardeşlerine yardım maksadıyla» göz -
den çıkardığı 35 lira karşılığında. 35 lira -
lık bir «Yatırım»ın on yılda 160 lira safi
kâr olarak 125 lira getirmesi medenî ülke -
leri hayret ve dehşet içinde bırakacak bir
faiz haddini temsil etmektedir. % 35 in
üstünde bir faiz haddini...

Bu yüksek kazancı zahmetsizce ceple -
rine indiren «Müteşebbis kişiler» ve onla -
rın gönüllü veya ücretli sözcüleri bu he -
saba litraz edeceklerdir. Diyeceklerdir ki:

«Hesap kâğıt üzerinde doğru olsa bile ger -
çekte yanıltıcıdır; zira 10 yıl gibi uzunca
bir süre boyunca fiyatlar yükselecek ve
gerek yıllık faiz ödemelerin gerekse vâde
dolunca alınacak ana paranın gerçek de -
ğeri, gerçek satın alma gücü, bir hayli dü -
şecektir. Bu da sizin gibi bozguncu, ser -
best teşebbüs düşmanlarının iddia ettiği
fahiş faiz haddinin çok altında bir kazanç
getirecektir.»

Bu iddiayı kabul edip, fiatların da
yüzde 50 arttığını farzedip yukarıda yapı -
lan hesabı bir defa tekrarlayın. Bu durum
da bile faizin yüzde 25'e yaklaşmış gö -
ceksiniz.

KİM ÖDER BU FAİZİ

İşin asıl önemli yanı; devletin bu fa -
izleri ve ana paraları nereden, kimin sı -
rtından ödeyeceğidir? Normal olarak faiz -
ler vergilerden, ana para ise yeniden borç
lanarak ödenir. Vergileri ise hangi sınıfla -
rın ön plânda yükledikleri malumdur: 1963
Türkiye'sinde en yüksek oranda ver -
gi ödeyen sınıflar işçi ve memur sınıfları -
dır. Böylece tasarruf bonoları bir takım
kapkaççı para babalarının risksiz ve çok
yüksek oranda kazanç elde etmelerini te -
min ettiği gibi, bu fahiş kazanç yurdun en
dar gelirlili sınıflarının sırtından kazanıl -
maktadır. Hele ana paralar da vergi yolu -
la veya yine tasarruf bonoları ihracı ile
ödenirse, bono sistemi tamamiyle fakir ve
tandâşlardan zenginlerin cebine gelir ak -
tarılması için kurulmuş bir sistem halini
alacaktır.

Bu mekanizmanın piyasada cari faiz
hadlerini yansıttığı, bu şekilde fiilen bir
sermaye piyasası kurulduğu, bunun da eko -
nomik gelişme ve sermaye birikimi için
hayırlı bir şey olduğunu iddia edenler o -
labilir. Böylesine fakir halkımız aleyhine
işleyen bir gelişme mekanizmasına «Kal -
kınma» demeye hangi halkını seven ayd -
ın dili varabilir? Haydi bunu bir yana
bırakalım: «Piyasadaki cari faiz haddinin
ister istemez bu mekanizmaya hâkim ola -
cağı» iddiasına gelelim. Piyasa faiz haddi -
ni kimler, kimlerden alır? Genel olarak
yüksek gelirlili müteşebbisler, yine yüksek
gelirlili para babalarına yüksek faiz had -
lerinden borçlanmaktadır. Mekanizma -
dan faydalanan da zarar gören de zengin
gruplardır. Tabii, müteşebbislerin yüksek
faiz yükü işçi ücretleri üzerinde de daral -
ıcı, hiç olmazsa ücret artışlarını frenleyici
bir etki yapmaktadır' (Meselâ yüksek bir
faiz yükünden dolayı iflâs eden, zarar eden
işletmeler işçi ücretlerini tamamen veya
zamanında ödeyememektedirler); fakat iş -
çi ve dar gelirlilerin piyasa faiz hadleri -
nin yüksekliğinden zarar gören tek grup
olduklarını söyleyemeyiz. Tasarruf bono -
larında ise bütün piyasa mekanizması, dev -
letin de kolaylaştırıcı etkisiyle, yalnız ve
yalnız fakir sınıfların zarar görmesi için
çalışır duruma gelmiştir.

TEDBİR ALINABİLİR, FAKAT..

Sosyal adaletçi ve ilerici bir hüküme -
tin bu durumda alabileceği tedbirlerden
en basiti tasarruf bonoları ihracına derhal
son vermek, olacaktır. Tasarruf bonoları
devlete cebri borçlanma yoluyla bir gelir
sağladığına göre, devlet gelirlerinde görüle -
cek azalma nasıl kapatılacaktır? Gerçek -
ten sosyal adaletçi bir hükümet için bu da
bir problem arz etmeyecektir. Devlet gelir
sağladığına göre, devlet gelirlerinde görü -
lecek azalma nasıl kapatılacaktır? Gerçek -
ten sosyal adaletçi bir hükümet için bu da
bir problem arz etmeyecektir. Devlet gelir
lerindeki azalma, mülk sahipleri veya yük -
sek gelirlili grupların esasen pek hafif olan
vergi yüklerini birazcık yükselterek telâ -
fi edilebilir.

Ancak böyle ilerici bir politikayı hü -
kûmetimizden beklemek fazlaca iyimser
bir tutum olacaktır.

Yürüdü binlerce topraksız Çukurovalı

AGALIGA PAYDOS

demek için..

Arkadaşımız Nurer, topraksız köylüleri dinliyor.

— «Yaz bey yaz.. Uzun yaz..» —

Toplanmışlar. Omuz omuza vermişler. El, ele vermişler. Çukurova'nın güneş yamığı köylüsü hak-hukuk yolunda yürüyor. Binlerce topraksız köylü. Anayasamızın ışığı altında. Bereketli topraklar üzerinde yürüyor. Eli nasırı, tabanları çatlak, bağı yanık ovalı. Binlercesi birarada toprak istiyor. Şu Mihman dandı, şu Mercimekli. Kundakta bir avuç toprak verdiler onlara. Hepsini bu. «Benim» diyebildiği, görüp görebildiği toprak.

Çukurova'nın toprağı bire bin verir. Çukurova'nın topraksız köylüsü birarada bir avuç toprak için yürür, şu mavi gök altında, söz ve karar süblisi bir vatandaş adına. Sarı özlü pazar bekler, çoluk çocuk etmek bekler, ergen kızlar düğün bekler, Yillar. Acı yıllar Ovalının bağı yanık. Toprak versin Devlet Baba. ciğerleri delik desik.

BU TOPRAKLAR KİMİN?

Evet. Bu topraklar kimin? Bu binlerce dönüm toprakların parasız, pulsuз sahipleri kimler? Kimler, şehirlere göç edenler? Topraksız köylüler. Niçin ederler? Çalışmak için. Yaşamak için.

Ceyhan'ın Cıvık Köyü kimin? Hacı Ömer'in Köse Beki'nin. Hacı Hasan'ın Köyü kimin? Ali Galip İktiz'in. Ya Camusoğlu Köyü kimin? Cevdet Çamurdan'ın, Şadi Çelik'in. Peki, Kara Yusufu Köyü kimin? Mehmet Nuri Sabuncunun.

Evet bu topraklar kimin? Savrunların. Avraşların. Oral'ların. Gülek'lerin. Yerdelen'lerin. Paksoylarının. Sapmazlar'ın. Bu Çukurovanın sahiplerini anlatmağa kalem yetmez, kâğıt yetmez. Bütün bu topraklar ağaların malı. Ne olacak fakir, fukaranın hali?

AÇIK MEKTUP

Yazdık halimizi, anlattık. Kimselelere duyuramadık, diyen: uzun boylu, bir çınar gövdesi kadar sağlam, ak saçlı ihtiyar elindeki kâğıdı uzatır. Okur. Bastonuyla çok uzakları gösterir. Gözleri yaşlı. Gör bey bu kalabalığı anlat. Çukurovalı ne yapar, ne eder? Görsünler Anlaşmalar. Cebinden buruşuk bir kâğıt çıkarır. Uzatır. Bak bey, bu mektubu Cemal Paşa'ya yazdım. Bütün köylü imza ettik. Acep okur mu Cemal Paşa bu mektubu? Okur, niçin okumasın? Cemal Paşa köylüden yana, emekten yana, ezilenden yana, dedim.

Ve okudu Cemal Paşaya yazdığı mektubu. Bakalım ne der Çukurova köylüsü Cemal Paşa'ya.

«Sayın Reisî—Cumhur Cemal Gürsel Paşa Hazretlerine

ANKARA

Adana'nın merkeze bağlı Camuscu köyü 37 hane topraksız ve tandaza 1956 yılında 21 Nolu Toprak Tevzi Başkanlığınca, köyümüz civarında hazineye tesbit edilmiş olan 3265 dönüm araziden, sadece 550 dönüm kadar bir parça toprak dağıtılacaktır. Bizlere borçlanma senetleri, parsel numaraları verilmişken kendilerine verilmeyen köy ihtiyar heyeti ve köyün ileri gelen bir kısım ağaları, bu toprakların tevzi edilmemesi

için ellerinden geleni yaptılar. Ve muvaffak olmadular. 7 yıldır bizi kimseye anlatamadık. Tevzi edilmesini istemiyen bu ağalar, şimdi bu toprakları ekip, biçiyorlar. Bizler ekip, biçmek istediğimiz dayak yiyoruz. Karakolda, mahkemelerde sürünüyoruz. Bizim hakkımız böyle mi korunacaktır Cemal Paşa?

Bizlere dağıtılacak olan 1 ada, 23,24,25,26,32,41,51,57,76, 170, 189; 204; 205; 206; ve 207 parsel topraklardan ağalar devamlı olarak faydalanıyorlar. İhtilaptan hemen sonra bizlere ve Türk Milletine verdiğiniz beyannattan paşam tam 3 yıl geçti. Hiç bir işbirlik yok. Anayasamızın biz topraksız köylülere tanıdığı toprak reformu kamununun buğüne kadar niçin çıkarılmadı?

topraklarını istemiyoruz. Sadece ve sadece hazine mal toprakların dağıtılmasını istiyoruz.

Biz topraksız köylülerin, bir an önce topraklandırılması için emirler vermenizi bekliyoruz.

Paşam bütün köy halkı olarak ellerinden öperiz.

Camuscu Köyü Topraksız
Vatandaşları

AGA TOK EFENDİMİZ AÇ

«Uzun yaz bey, uzun yaz. Kimselelere anlatamadık halimizi» diyen kısa boylu bir köylü anlatır.

«— Ben Mihmandarlı Hüseyin. Bu başı, bu yola koyduk. Kimseye anlatamadık halimizi. Kim dinler ki. İsmet Paşa aman, dedik, bize toprak. «Olur. Hemen», arkası gel-

nun toprağı yok. Bu toprakların hepsini ağalar almışlar. Kendi malları gibi sürüyorlar. Kadastroya ağalar köye sokmuyor. Ne yapıp ne edip sokmuyor. Topraksız köylü, köyde bir şey yapamazınca taşı taşı toprak toprak, şehire göç ediyor. Şehirde hamallık, amelelik yapıyor. Köyde kalan topraksız köylüye, aç kalıyor. İş yok. Motor çıkmış. Makine çıkmış. Ağa kendi toprağını ken dişi sürüyor. Kazma zamanı iki ay iş görülüyor. Çapaçılar 5—10 liraya sabah ezanından, gün batınca kadar çalışıyorlar. Ağalar, gelmez gelmez gelmez gelmez gelmez, diyorlar. Topraksız köylü aç kalacak. Aç kalmamak için mecbur oluyor. Gidiyor. Sonra için hepsi 3 ay. 8—9 ay iş yok. Topraksız köylüler 8—9 ay perişan. Hepimiz bu yatacın çocukları değil miyiz? Neden ağalar tok, köylüler ac diyorlar.

TOPRAK İSTEYİNCE

Bu yürüyüşü düzenleyenlerden Nuri Kurtar ile konuşuyorum. Elindeki beyannameleri göstererek. Bunları köylüye dağıttık. Muhtarlar da verdi. Ağalara adamlarıyla haber göndermiş. Bu hareket Komünist hareketimdir. Komünistler böyle yapıyorlar. Evet, bize Komünist dediler. Hani bir zamanlar biz milletin efendisidik. Şimdi ne oldu? Hak istedik Komünist mi olduk? Artık anladık. Herşeyi anladık. Biz ne sanıyorlar bu ağalar? Artık biliyoruz. Okuyoruz. İyi kötü anlıyoruz. Kanunları soruyoruz. Anayasayı okuduk. Ağalara, beylere toprak var, fakir köylüye yok. Bu Ankaraya duvarcaz. Eder Ankarada ağalarda nolursa, Birleşmiş Milletler diye bir yer varmış, bir de onun başkanına yazarız. Anlatırız.

Köylüden gelen binlerce topraksız ovalı, Yeni İstasyon karışındaki büyük meydana toplanmışlar. Ellerinde dövizleri. Davaları. İstekleri. Şöyle bir bakıyorum dövizlere: «Ağalığa Paydos.. İstismara Paydos. Toprak Reformu çarşuya refah getirir. Memleketi huzur toprak reformuyla gelir. Büyük Atatürkün efendi köylüsü topraksız. Köye uygarlık toprakla gelir. Anayasamızın 37 maddesinin uygulanmasını istiyoruz. Ve Olurmu böyle olur mu» yazılı dövizler...

Bu yürüyüşü en yetkili kişilere duyurmak için yaptık, diyorlar. Şu bereketli toprakların asil ve gerçek sahiplerinin topraksız olduğunu anlatmak için. Bu topraksız köylülerin, başlarını sokacakları, ekip biçecekleri bir toprağı niçin olmasın? Niçin olmasın? Ne diyor Anayasamızın 37. inci maddesi «Devlet topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan köylüye toprak sağlamak amaçlarıyla gereken tedbirleri alır.» Okumuşlar. Anayasayı okumuşlar. Devletten toprak istiyorlar. Aldıkları için ile sessiz yürüyüşlerini, kendilerine büyük Atatürkün verdiği. Ağaların, beylerin geri aldığı efendilik için yaptılar.

Nurer UĞURLU

Köyümüzde bu hazine toprağı için dün akşam büyük bir kavga oldu. Acaba neden paşam? Bunun sebebini sizde bilirsiniz. Paşam... Paşam... Fakir, fukaranın hakkını alıyorlar, yiyorlar. Hakkımızı koruyun. Bu zalimlerin elinden hakkımızı alın.

Toprakların dağıtılması durduruldu. Denildi ki: Maliye Bakanlığımızdan emir var. Kiraya tutulmuş diye Maliyeye dilekçe verdik. Bu ağalar, bu beyler, Paşam, bizlere kiraya verilmesine de engel oldular. Paşam, niçin kanunlarımızı iptal ediyor? Bizler, biz topraksız köylüler, ağaların

mez. Menderes bize toprak. «Olur. Hemen», ses yok. Cemal Paşa bize toprak... Cemal Paşa bizim Mihmanlara gelmişti, ihtilalden hemen sonra. Köyümüze davet ettik. Bir acı kahvemizi sunduk Cemal Paşaya bütün köylü vaktimiz. Yaparsanız yaparsanız dedik İsmet Paşa yapmadı. Menderes yapmadı. Aman paşam elinize, ayakkabınıza düştük bize toprak. Cemal Paşa'dan da ses çıkmadı. Anadan yıllar geçti. Yaz bunları arkadaşım yaz. Çukurova'nın ezilen köylüsü toprak istiyor.

Karışığın Yenişli köyünde en aşağı 10 bin dönüm toprak var. 200 hanedan fazla ev var. Fakir köylü-

Topraksız köylüler Adana caddelerinde
— Anayasadaki haklarını istiyorlar —

Köylü topraksız olur mu

Kurtardığı, vatanettiği topraklar üzerin Türk köylüsü topraksız sürünmektedir

Ajanada yürüyüş yapıp toprak isteyen köylülerin sordukları soru, toplum hayatımızın ulaştığı veri güzel belirtiyor: «Köylü topraksız olur mu?» Demek ki köylü topraksızdır ve bu hal «kardeşin kardeşi yurması» kadar tabiata aykırıdır. Uzun yıllar sadece ideolojik bir icap değil, demokratik bir zaruret olan toprak dağıtım meselesi artık toplumumuzu zorlayan bir ekonomik zorunluluk haline almış bulunmaktadır.

Gerçekten, 1952 istatistiklerine göre yurdumuzdaki çiftçi ailelerinin toprak mülkiyeti yönünden durumu şöyledir:

Yüzde 0.008'i	5000 dönümden fazla
Yüzde 0.005'i	4000 — 5000 dönüm arası
Yüzde 0.006'sı	3000 — 4000 dönüm arası
Yüzde 0.015'i	2000 — 3000 dönüm arası
Yüzde 0.049'u	1000 — 2000 dönüm arası
Yüzde 1.288'ü	500 — 1000 dönüm arası
Yüzde 8.638'i	100 — 500 dönüm arası
Yüzde 5.154'ü	30 — 100 dönüm arası
Yüzde 45.00'i	30 dönümden az
Yüzde 40'i	tamamen topraksız

Bir hesaba göre 30 dönümlük bir arazi adam başına yılda 400—500 lira arası bir gelir sağlayacağına göre bu, adama başına yılda 2000—2500 liralık bir gelir demektir. Şu hâlde çiftçi ailelerinin yüzde 15'inin geliri yılda ortalama 2000—2500 liranın üstünde, yüzde 85'inin geliri bu rakamın altındadır.

Yüzde 91,7 fakir

Eklebilir toprak belirli ve artması mümkün olmayan bir ölçüde olduğundan her büyük toprak sahibi bir miktar köylü ailesini topraktan tamamen veya kısmen yoksun bırakmaktadır. Prof. Aydın Yalçın «Türkiyede 20 hektardan az toprak olan köylü fakir köylü sınıfına, 20—70 hektar arasındakiler orta hali köylü arasına, 70 hektardan daha yukarıdakiler ise zengin köylü arasına girmektedir.» diyor. (!) Bunu doğru kabul edecek durum aşağı yukarı şu ölçülerle varır:

700 dönümlün üstünde yüzde 0.875
Yani zengin köylü 1 % den azdır.

200—700 dönüm arasında yüzde 7.424. Orta hali.

200 dönümlün altında ve tamamen topraksız yüzde 91.720. Fakir köylü.

Rakkamların çıplak manası budur. 1952'den bu yana durumun daha da kötüleşmiş olacağını kabul zardır. Çünkü: Türkiyede ekilen topraklar 1952'de yüzde 22.3 iken; 1961'te yüzde 29.9'a çıkmış, yani yüzde 7.6 artmıştır!

Buna mukabil Köy nüfusu:

1952'de 17.014.000 iken

1960'ta 19.845.000 olmuş, yani yüzde 16.6 çoğalmıştır. (3)

Bu devrede bir toprak dağıtım yapılmadığına, tersine, enflasyonist eğilimler ve makineli tarım temerküzünü arttırmış bulunacağına göre yurdumuzda toprak mülkiyetinin dağıtımının tamamen adaletsiz ve man-taksız olduğu sonucuna varılabilir. Kurtardığı, vatan ettiği topraklar üzerinde Türk köylüsü topraksız ve nasipsiz, sürünmekte ve toprak ihtiyacıyla kıvrılmaktadır.

«Müktesep hak» mazereti

Eski bir halk şiri, belki bir Bektaşî nefesi, şöyle diyordu:

Sociatta o senindir, bu benim;

Tarikatte hem senindir, hem benim;

Hakikatte ne senindir, ne benim.

Bugünkü Türkiyede «filyatta» olan ise Bektaşînin aklının alamayacağı derecelere ulaşmış «o senindir, bu benim» esasını bile bir yana iten toprak ağaları ekilebilir toprağın büyük kısmını ellerine geçirmişlerdir.

Bugüne kadar kurulan bütün düzenler ve yürürlüğe konan bütün arayışlar «müktesep hak» mazereti altında ağaların ekonomik hâkimiyetinin devamını sağlamışlar, toprak mülkiyetini bir Anayasa konusu yap-

maya girişmemişlerdir.

İmparatorluk devrinin ilk anayasa, 1293 Kanunu Esasîsi, 21'inci maddesinde «Herkes usulen mutasarrıf olduğu mal ve mülkten emindir. Menafîi umumiye için lüzumu sabit olmadıkça ve kanunu muhâbince de şerh bahası verilmedikçe kimsenin tasarrufunda olan mülk alınmaz.» derken padişahların keyfi müsaderelerine karşı mülk sahiplerine bir teminat sağlar gibi idi. Toprak mülkiyeti yeniden gözden geçirilmeden, ve bir toprak dağıtım yapılmadan yürürlüğe konulan 1274 tarihli Arazi Kanunu'nun tanıdığı toprak mülkiyeti bu suretle Anayasa himayesine girmiş ve bir müktesep hak olmuş oluyordu. İmparatorluğun zaafı sonucu mirri toprakları ele geçiren ağalar bu suretle durumlarını meşrulaştırmış bulunuyorlardı. Feodal — teokratik sultan'a karşı, göya ferdî mülkiyet hakkını koruma gayesiyle hareket eden Mihhat Paşa Kanunu Esasîsi de aslında, düpedüz, maskeli bir feodal mülkiyetin devamına ve himayesine yarımış oluyordu.

1908 Kanunu Esasîsi, daha doğrusu «7 Zilhicce 1293 tarihli Kanunun Esasîsinin Bazı Mevaddı Mündesihsine Dair Kanun» bu maddeye dokunmuş, «anlaşılın toprak gibi adı ve ufak tefek işlerle uğraşmaya meşruiyet devrimini yapanların şanına aykırı bulunmuş. Bununla beraber 118'inci maddesi ile bu Kanun Esasî «Etiyem düstürlâmel bulunan nizamet ve teamül ve adât ileride vazolunacak kavanin ve nizamât ile tâdil veya ilga olunmadıkça meriyül icra olacaktır. Kavanin ve nizamâtın tanziminde muamelâtı nasa erfak ve ihtiyacatı zamana evkaf ahkâmı fikhîye ve hukukiye ile adâb ve muamelât esas itihâz kılınacaktır.» demek suretiyle mevcut imtiyazlı ve gayri meşrur durumun meşruluğunu tanımakta devam etmiş, ezilmiş köylünün toprak ihtiyacıyla ilgilenmemiştir.

İlk resmî belge

Toprak meselesini konu edinen ilk resmî belge, B.M.Meclisi Reslî Mus-tafa Kemal inizasını taşıyan, 13 Eylül 1336 (1920) tarihli ilk Vekiller Heyeti Programı olsa gerekir. Bu programın «Maksat ve Meslek» bölümünde 3. üncü benette aynen:

«T.B.M. Meclisi hükümeti halkın maruz bulunduğu avamîli sefaletli izale ile esbab ve vesatî saadet ve refahın temin etmeği umdeî esasîye ve binanaleyh TOPRAK, maarif adliye, maliye, iktisad ve afel umum içtimai mesalide asrın icabına ve halkın hakiki ihtiyacına göre mukatazı teceddüdât ve teslatı vücudâ getirmeyi başlıca vazife addeder.» demek suretile halkın maruz bulunduğu sefalet âmillerinden ilk akla gelenin toprak meselesi olduğunu, halkın saadet ve refahın temin etmek için, diğer meselelerle birlikte, Toprak meselesinin de «asrın icabına ve halkın hakiki ihtiyacına göre» gerekli yeniliklerle birlikte hallini başlıca vazife bildiğini yurda ve dünyaya açıklamıştır.

«Ancak T.B.M.M. hükümeti görev ve maksatlarını temin için «cuntile mesalî ve icraatında mülke ve memleketin maruz bulunduğu fişî tecavüzat ve ifsadata karşı milletî vahdet ve tesanüdünü halele ve müdafaa ve mücadele kuvvet ve kudretini nakhsye uğratmaktan ehemmiyetle tevakki eder.»

Yani, derebeylerin ve ağaların o tarihte elde bulundurdukları büyük nüfuz karşısında Milli Kurtuluş Savaşının ilk mesele olduğu harırlatılarak — ve toprak meselesinin derebeylik kalıntılarını düşman sâfına atacağı kabul edilerek — bu işin sonraya bırakılacağı anlatılmıştır. Nitekim hükümet programında bu ve benzeri sorunlara hiç temas edilmemişdir. Yani, topraksız ve küçük toprak sahibi köylünün ne bahasına olursa olsun Vatanı ihanet etmeyeceği, düşmanla işbirliği yapmayacağı, buna mukabil feodal unsurların büyük toprak sahiplerinin çıkarlarının zedeleneyeceğini hissedince derhâl düşmanla işbirliğine girecekleri tabii bulunmuştur. Vatanperver unsur, diğer reform alanlarıyla birlikte, toprak meselesini de geleceğe bırakma övnet olunmuştur.

Bu programı takip ve teyid eden 21 Teşrinivevvel 1320 tarihli T.B.M.M. Beyannamesi bu programı, bir de sosyal kardeşlik ve yardımlaşma fikrini ekleyerek daha kuvvetlendirmiş daha çabdas bir islahata çalışması vadetmiştir.

«... T.B.M. Meclisi, halkın ötedenberi maruz bulunduğu sefalet sebeplerini «yeni vesalt ve teşkilât ile kaldırarak yerine refah ve saadet ikame etmeği başlıca hedef addeder Binanaleyh TOPRAK, maarif, adliye, maliye, iktisad ve evkaf işlerinde ve diğer mesalide İÇTİMAİ UHUV-VET ve TEAVÜN-ü hâkim kılarak, halkın ihtiyacına göre teceddüdât ve teslatı vücudâ «getirmeye çalışacak tir...»

Beklenen müsait zaman

Görülüyor ki ne ilk hükümet programı, ne de ilk T.B.M. Meclisi müktesep hak ve benzer safatalara kapılıp, o tarihte mevcut, dejener feodal düzeni devam ettirme taahhüdüne girmemişlerdir. Tam tersine toprak ağabığı düzenine, halk lehine son vermeğe kararlı olduklarını ve müsait zaman beklemediklerini ilân etmişlerdir.

T.B.B. Meclisinin 20 Kânunsarı 1332 (1921) tarihli ilk Teşkilâtî Esasîye Kanununda, 1876 Kanunu Esasîsi

nın 21'inci maddesine benzer bir hüküm yoktur. Yani 1876'da konan ve 1908'de devam ettirilen, «müktesep hakları himaye «mazereti altında» feodal mülkiyet düzenini sürdürme endişesi bu savaş anayasasında verilmemiştir. Zira savaşçılar toprak meselesini halka saadet ve rahat getirecek, asrın icabına uygun, halkın hakiki ihtiyacına ve içtimai uhuvvet ve teavün esasına göre çözümlemeyi düşünmektedirler. O tarihte yürürlükte bulunan 1876 Kanunu Esasîsi «Herkes usulen mutasarrıf bulunduğu mal ve mülkten emindir.» hükmü ile buna engeldir. Birinci Büyük Millet Meclisi bu maddeyi Anayasa sına almamıştır. Fakat bunun yerine köylünün toprak mülkiyetini temin esasını da, yukarıda belirtilen gerekçelerle olsa gerek, koymamıştır.

1908 Kanun Esasîsinin muamelâtı 21'inci maddesinin hemen aynen alınması da gösteriyor ki mevcut nizâmı muhafaza gayesini güden 21'inci maddenin alınmamış olması bir tesadüf veya ihmâl sonucu değildir.

Buna rağmen, zaferden sonra da hi toprak meselesine «asrın icabına» halkın hakiki ihtiyacına, içtimai kuvvet ve teavün esasına» uygun bir şekilde dokunulmamıştır.

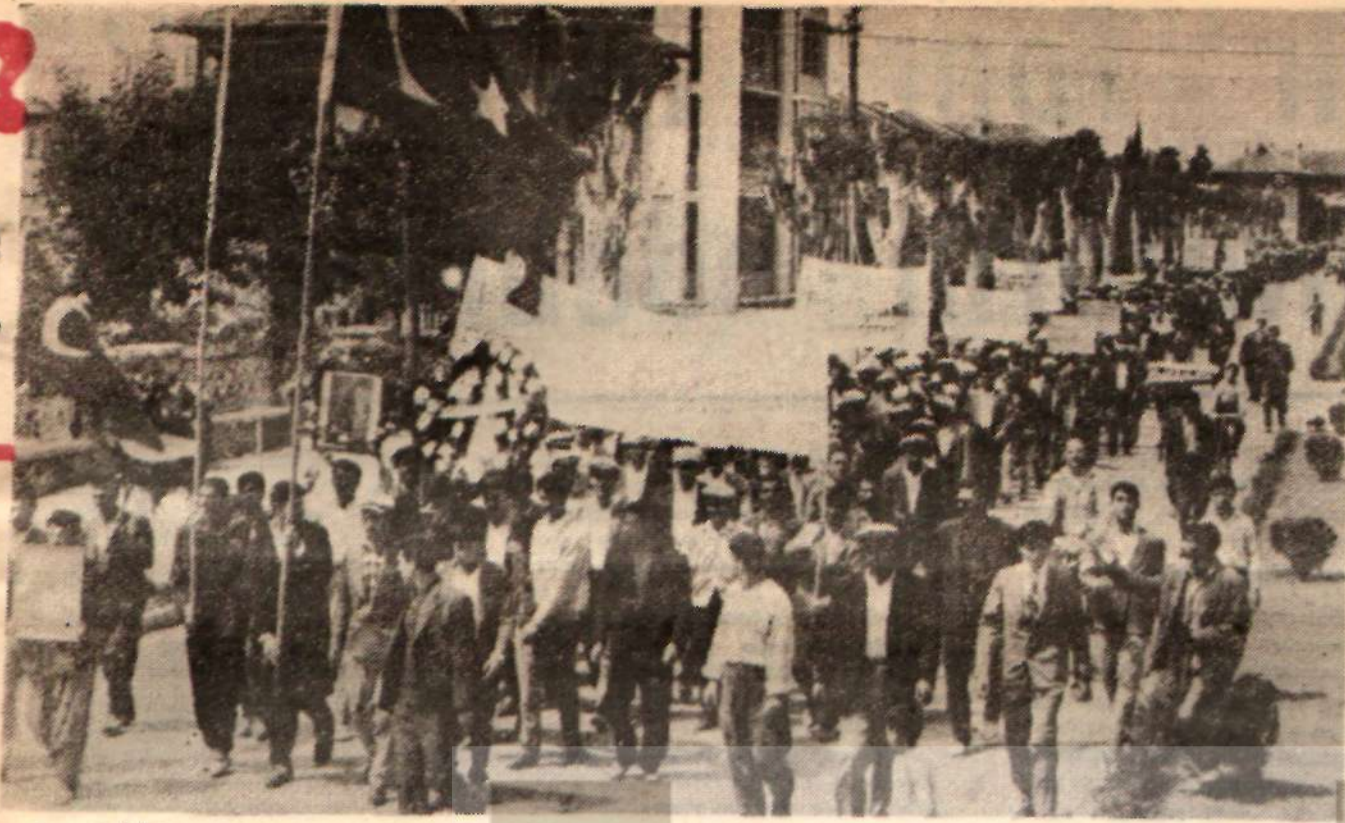
«Türkiye Büyük Millet Meclisinin Hukuku Hâkimiyet» ve Hükûranı-

Erdoğan I

«... Mümessitî Hakikisi Olduğuna Davi» ve Osmanlı Saltanatını mülgâ adededen 1—2 Teşrinisani 1338 (1922) tarihli Umumi Heyet Kararının bir yerinde «... Millet, şahsî hükûranlık ve saray halkı ve etrafının setahatı esasî üzerine müesses bir saltanat yerine asil halk kitlesinin ve köylünün hukukunu himaye ve saadetini tekeffü eden bir halk hükümeti idaresi tesis ve vaz etmiştir...» denmekte ise de, muşahhas bir şekilde toprak meselesinden bahsedilmemektedir.

20 Nisan 1340 (1924) tarihli Teski-

Kurtardıkları vatan topraklarında ekip biçecek bir karışları olmayan çukurovalılar

Me. Esasiye Kanununda da mevcut nispeti bir emrivaki kabul eden bir hükmü mevcut olmamakla beraber feodalın toprak mülkiyeti hakkını tutan ve devlete bu mülkiyeti sağlamaya ödevini yükleyen bir hüküm de vardır.

Buna mukabil 70. inci madde «teminlik ve tasarruf» hakkını mutlak madda tanımak 74 üncü madde sarı toprak keyfi müsaderelerini önleme hakkını güden hükümün aynı yeni bir tesis etmek suretiyle eski anayasaya dönüş eğilimini hissettirmekte dir.

Bu konuda evvelce daha etraflı tartıştığımız bir izah şeklini burada kısaca tekrarlayalım: Askerî zafer üzerine gayrimüslim unsurlar mağlûp ordularla birlikte kaçıp gitmişler

beplerle toprak meselesi bir kenara bırakıldı.

Kanunî temel

Ve 1926 yılında kabul olunan «Türk Kanunu Medenisi» ve bilhassa «Kanun Medeninin Sureti Mer'iyeyi ve Şekli Fatihî Hakkında Kanun» ile eski nizamın bütün mülkte sep hak ve imtiyazları aynen kabul edildi.

Hiçbir hakkı ve kanunî kaynağı olmayan, derebeylik devri hatırası feodal toprak mülkiyeti, bu suretle mesrulasmış ve batıda burjuva mülkiyetinin tabii olduğu kaidelere mevzu teşkil etmişti. Yalnız batıda, bilhassa toprak konusunda, burjuva mülkiyeti daima toprak reformlarını takip etmişti. Bu sebeple feodal karakterden uzaktı. Veraset, bölge nüfuzu, toprak köleliği ile birlikte değişti ve bilhassa büyük köylü yığınlarının topraktan yoksunluğu bahasına sağlanmış değildi. Bizde ise feodal mülkiyetin bütün unsurları yaşayordu. Ağalar ekonominin tarım sektörüne hâkim oldular. Banka kredileri ve teknik tarım usulleri hep onların hesabına işledi. Feodal bir bünyeye kapitalist ekonominin aşılmasını kanunî temel bu oldu.

Fakat hayat ilerliyor

Bu devreden sonra toprak meselesi âdeta tamamen bir kenara bırakılmıştı. Fakat hayat, ilerliyordu. Nüfus artmış ve topraksızlık kendini hissettirmeye başlamıştı. Millî mücahedeleyi takip eden yıllarda on milyon civarında dolaşan nüfus 1927 de 13.648.270, 1935 yılında 16.158.018 olmuştu. Ekilebilir toprak ise bu nispetleri takip edebilmekten çok uzaktı.

Atatürk'ün 1 Kasım 1936 tarihindeki Meclis açış nutkunda şu çok ilginç çekiç satırları buluyoruz:

«Toprak kanununun bir neticeye varmasını Kamutayın yüksek himmetinden beklerim. HER TÜRK ÇİFTÇİ AİLESİNİN, GEÇİNECEĞİ VE CALISACAĞI TOPRAĞA MALİK OLMASI BEHEMEHAL LÂZIMDIR. Vatana sağlam temel ve imarı bu esastır. Bundan fazla olarak büyük toprak sahipleri modern vasıtalarla işletip fazla istihlal temin edilmesini teşvik etmek isteriz.»

Son cümlelerin müesses büyük toprak sahipliği rejimi lehinde kullanılmasını önlemek ister gibi, 1 Kasım 1937 de bu konudaki sözleri şöyle oluyor:

«Bir defa memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemli olan ise, bir çiftçi ailesini geçindirebilen toprağı, hiçbir sebep ve suretle, bölünemez bir mahiyet alması. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu mevkî bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlandırılmalıdır.»

Atatürk'ün bu işaretleri üzerine başka gerek, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 73. üncü maddesi 13 Şubat 1937 tarihli 3115 sayılı kanunla değiştirilmiş ve «Çiftçiyi toprak sahibi yapmak ve emmanları Devlet tarafından ödenecek için istihlak olunacak arazi ve ormanların istihlak bedelleri ve bu bedellerin tediyesi sureti mahsus kanunlarla tayin olunur.» hükmü ilâve edilmiştir.

Fakat görüldüğü gibi bu hüküm nihayet bir hususî kanun çıkarılması ve çiftçiyi toprak dağıtılması sınırında kalmış, meseleyi aileler için biraz aşan bir derecede müdahale etmiştir. Toplumda esastan bir değişiklik deriş etmeyen bu tutum ağaların toplum içindeki kuvveti karşısında yenilmeye mahkûmdur.

1945 Toprak Kanunu ve...

1945 Toprak Kanunu üzerinde çok konuşulmuş, yazılmıştır. Biz burada ona dokunmak istemiyoruz. Fakat 1950 de CHP. nin uğradığı fecî yenilgiyi Atatürk ilkelerinden uzaklaşmaya bağlayanların hakkı olduklarını gösteren bir noktayı işığa çıkarmak istiyoruz.

Hilmi Ural «Hatıralarında» (Sah 422) 1945 tarihli «Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu» için şöyle diyor:

«Kanun meclisten çıktıktan sonra da Halk Partisi aleyhtarları, bunu sâh olarak ele almışlar ve hükümetin bu kanunla büyük arazi sahipleri elinden bir kısmı araziyi almak istediği yolunda geniş propagandalar yaparak büyük arazi sahiplerini «yer yer aleyhimizde kazanmışlardır. Halbuki yurdumuzda, hiç sahipli araziye dokunmaya nizam kalmaksızın da topraksız vatandaşlara dağıtılabilecek her yerde birçok arazi vardır. Öte taraftan büyük arazi sahiplerinden sahip buldukları araziyi verimli surette işletmeyenleri, topraklarını fennî şekilde işletmeye mecbur edecek çok daha başka tedbirler mevcuttur. Bunlar bilince şeyler olduğu halde büyük arazi sahipleri elinden, icabında topraklarından bir kısmının istihlak edilerek alınacağı şeklinde kanuna bir hüküm koymak büyük arazi sahiplerini aleyhî mize çevirmiş ve yurtta devamlı bir buzağırluk yaratmıştır. Kanunatın odur ki, biz bu kanunda hiçbir ciddi nizam yok iken sadece bir özünü olarak ortalıkta, işte biz de bir toprak rejimine gidiyoruz zamanı ve endişesini uyandırdık ve hiçbir faydasını görmeyerek onun da sadece zararını çektik, durduk.»

Dünya tarihinin Türkiye geçiminin

ve yurt gerçeklerinin bu kadar farkında olan bu zat, büyük toprakları azalttırmak ve her çiftçi ailesini toprak sahibi etmek suretiyle sağlam bir iktisadî ve sosyal rejim temeli kurmaya çalıştı. Atatürk'ün partisinde Genel Sekreterdi. Bu sıfatla seçimlere girdi. Büyük toprak sahiplerini kaybettiğine üzülüyor. Seçimleri kazandırması bir harika olurdu. Beşbelli. Bu zatın anlattıklarından bizce bir netice çıkarmak mümkün. Büyük toprak sahipleri ile girişilecek reform mücadelesinde ciddi ve gayet sadık hareket etmek zaruridir. Her varacağımızı hissettirir, hem ordu memleket kaderinin tayin edici faktörü olarak bırakırsanız sonuç 1945 ve 1950'dekinden farklı olamaz. Gevsek ülkürüğün zararı yalnız sakal.

Anayasa büyük toprak mülkiyeti tanımıyor

Atatürk'ün toprak konusundaki açık ve doğru görüşlerini yürürlüğe koymak ta ancak 27 Mayıs'tan sonra mümkün oldu. Başta İttihaden ferdî mülkiyet, topraksız ve yeter toprağı bulunmayan çiftçinin toprağı kavuşturulması, toprağı verimli olarak işletilmesi ve kooperatifçilik esasları üzerinde duran asker-sivil devrimler bu ilkeleri Anayasa'ya geçirmeğe muvaffak oldular. Sımdî durum şu dur: Anayasa toprak mülkiyetini genel olarak mülkiyetten ayrı düşünmüş, ayrı düzenlemiştir.

1961 Anayasası bu bakımdan bütün diğer anayasalarımızdan farklı bir nitelik taşıyor. Büyük toprak sahiplerinin durumunu müktesep telâkî etmemekle kalmıyor, bunun karşısına bütün çiftçi ailelerinin geçinebilecekleri kadar toprak sahibi olmak hakkını koyuyor ve bu maksatla toprak parçalarının azami büyüklüğünü tayin edilebilmesine imkân veriyor. Bu «vatanın sağlam temeli ve umurun esasıdır. Yeni Anayasa büyük toprak mülkiyetini tanımıyor.

Yani «Şeriatla o senindir bu benim» esası ancak sımdî yürürlüğe girebilecektir. Bütün Atatürkçülerin, «kara çarşaf ve eski harflerle mücadele edenlerden toplanan aydınlarla kadar» bütün ilerici ve bu çok önemli anayasa nizamının gerçekleşmesi için savaşa katılması lâzımdır. Bunun için de önce kendimiz toprak meselesinin halli zaruretine inanmamız gerekir.

Anayasa, bir nizam getirmiştir. Bu ilerde gerçekleştirebilecek bir program, bir vaad değil, kendi başına bir düzendir. Bu düzen özel kişiler ve ticarî gayeli şirketler elinde büyük toprak mülkiyetinin bulunmasını mümkün kılıyor. Köylünün de tamamen toprağı kavuşturulmasını emrediyor.

Anayasamızın getirdiği nizamı sağladığı yenilikler için bize düşeni yapmazsak, kimseden şikâyet etmeğe hakkımız kalmaz.

«Asrın icabatına ve halkın hakiki ihtiyacına uygun, içtimai uhuvvet ve teavün» esaslarına göre bir toprak teşkilâtı vaad etmekten 1920 Meclisi korkmamıştır. Bakalım hem de 1961 Anayasası ile mücehhez 1963 Meclisi ne yapacak?

- (1) YARIN Dergisi, Sayı: 1, Sayfa: 22
- (2) Kalkınma Plânı, Birinci Beş Yıl, Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı Sah. 26, Tablo 20
- (3) Kalkınma Plânı, Sah. 12, Tablo 5

BİŞAR

En verimli topraklar onların elinde olduğu, yerli nüfus ta ancak on milyon civarında bulunduğu için büyük edici bir topraksızlık yoktu. Bu mesele haline gelmemiştir bu konu. Daha sonra Lozan Anlaşmasıyla yapılan mübadele hem boş kalan toprak ölçüsünü artırdı, hem de duruma muvafiyet verdi. Bir taraftan Güney-Doğuda o zamanda Kürt devletçilerini mütemadiyen kıskırtan İngiliz entrikalarına karşı temkinli bu topraklar zaruretleriyle feodal unsurlar kalmamak istenmiş olmalıdır. Bu se

Gerçek bir Toprak Reformu ve "Ziraî Reform" edebiyatı

Uzun yıllar değil; İkinci Dünya savaşının hemen öncesine kadar «toprak reformu» sözünün bile yasak olduğu memleketlerde, bugün herkes bu reformun uygulanma şartlarını tartışıyor. Ve memleketlerdeki hükümetler; öylülere toprak vad ediyor, komisyonlar kuruyor, tasarılar hazırlıyorlar. Gene bu konu üzerine konferanslar veriliyor, yabancı uzmanlara raporlar hazırlatılıyor...

Ne olmuştur? Bu değişikliğin sebebi nedir?

Bu değişikliğin sebebi; geniş köylü kütlelerinin artan baskıları ve istekleri karşısında; tutucu, statükocu, hakim çevrelerin; toprak reformu gerçeğini büsbütün inkâr etmek yolunu bırakıp, bu reform anlayışına başka bir anlam kazandırmak pahasına. Bir hassa, ikinci Dünya savaşından sonra bu çaba, dar ve bölgesel sınırları aşmış milletlerarası geneli teşkilâtlar tarafından yürütülmeğe başlanmıştır. Bütün az gelişmiş memleketler kendilerince toprak reformunun ne olduğunu ve nasıl yapılması gerektiğini anlatmağa ve inandırmağa çalışmış milletlerarası büyük uzmanların uğrak yeri olmuştur. Bu hayırseverlerin başında; Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtının (FAO) bazı uzmanları gelmektedir. Bu teşkilâtın daha 1951 de Romada yaptığı 6. dönem toplantısında Amerika delegesi Clifford R. Hope, bir toprak reformundan ne anlaşılması gerektiğini bakım şöyle anlatıyor:

«Toprak reformu, anlayışımızın sadece büyük mülkiyetleri parçalamaktan daha fazla bir şey haline geldiğinin açık olarak anlaşılmasını isterim. Bizim toprak reformu anlayışımız hâlen toprağı işleyen insanın durumunu düzeltecek bir seri tedbirlerdir. Onun işlediği toprağı sahip olması anlayışın önemli bir kısmıdır, fakat bununla aynı önemde diğer kısımlar vardır: toprak satın almak için makul vade ile kredi ve tarımsal istihsal ve tarımsal hayatın islahı için gerekli kolaylıkların sağlanması; iyi bir gelir için tarımsal ürünlerin pazarlanmasında kolaylıklar; çok ağır olmayan tarımsal vergiler, tarımsal istihsal ve yaşayış için teknik istihsal eğitilmesinde gereği ve teknik konvetinin kullanılmasını gibi insanlara benzer diğer tedbirler. Toprak reformu anlayışımızın bu en önemli kısımlarının uygulanması için en iyi yoldan birinin ü. yeleri tarafından kontrol edilen gerçek kooperatiflerin teşkiki olduğumu hissediyoruz»

Amerikan uzmanın bu sözlerini bakılırsa; büyük mülklerin taksimiğe dayanan toprak reformu anlayışı; eski ve köhne bir metod olarak tekdüze bulunuyor. Bunun serini tarımsal istihsalin artırılması, volun da alınan bir seri teknik, malî, pazarlama gibi «tedbirler» almış bulunuyor.

Bu ve buna benzer «tedbir ve tavsiyeler» i Jacoby tarafından hazırlanan FAO broşüründe de bulmak mümkün. Jacoby şöyle diyor:

«Toprak reformu, toprak mülkiyet düzenini islah etmek için girişilmiş her türlü teşkilâtî harekettir. Gayrimenkul hukukunun islahı, işletme tapulaştırılması, kiraçı müstahsillerin durumunun islahı ve mülkiyet hakkının intikali ile büyük mülklerin parçalanması (toprak dağıtım) Bununla beraber toprak reformu tam tesirini ancak ekonomik ve sos-

yal alanlardaki diğer islahatlarla, brc di kolaylık, pazarlama, vergileme ve eğitim gibi tedbirlerle, birlikte alınırsa gösterebilir»

Alınan bilgi satılır

Milletlerarası otoritelerin bu aydınlatmasından sonra; bizde de en büyük uzmanlardan, siyaset adamları ve gazete yazarlarına kadar toprak reformunun anlam ve uygulanmasında uzun yorumlar yapılmaya başlanmıştır. Önce toprak reformu terimi «dar anlamda» ve «geniş anlamda» olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Sonra bu geniş anlamda toprak reformuna «zirai reform» adı verilmiştir. Şimdi her taraftan «biz toprak reformu değil, zirai reform istiyoruz» sesleri işitilmektedir. Bunun anlamı nedir? Top-

Suat AKSOY

rak reformu uzmanı Reşat Aktan «geçmiş manasiyle arazi reformu, toprak, la o toprağı işleyen kimse arasındaki münasebetleri islah etmek gayesiyse devlet tarafından alınacak her türlü tedbirleri ve yapılacak icraatı ifade etmektedir» diyerek yukarıdaki tanım lamalara katılıyor. Ve bunun gerçek ismesi için bir seri tedbirleri FAO raporlarına uygun olarak sıralıyor: «Büyük arazilerin parçalanması, absentee arazi mülkiyetinin ilgası ve menî, kiraçılık ve ortaklığın azaltılması, devlet arazisinin dağıtılması, planlı yerleştirmeler yapılması, arazi mülklerinin konsolide edilmesi, kendi ken dine yeten ziraat işletmelerinin varılması ve idamesi, zirai kiraçılık şartlarının islahı, kadastro ve tapu işleri, nin tanzimi, zirai kredi, vergileme, işçiler ve marketing şartlarının islahı.

«Ağalara dokunmayın»

Şimdi bu anlamda bir toprak reformunun en hararetili savunucuları arasında memlekette kimlerin buân duğunu görmek fayda vardır. Son Adalet Partisi Genel Kongresinde bu Partinin Genel Başkanı Ragıp Gümiş-pala partisinin bu konudaki görüşü. ni şöyle açıklıyor:

«Memleketin ziraat dâvalarında ve sosyal adalet mevzuunda toprak-sız vatandaşın toprak vererek zirai dâvalarının hallinin mümkün olacağına inanıyoruz. Bu mânada toprak reformu ancak palyatif bir görüştür. AP olarak toprak reformu değil, zirai reform istiyoruz».

A.P. nin pek meşhur sözcüsü Gökhan Evliyaoğlu ise Çukurova ağalariyle yaptığı görüşmelerden döndükten sonra «Toprak reformuna karşı zirai reform» başlığı altında şunları yazıyor:

«Toprak reformu üzerine fikir ve siyaset alanına sürülen ve sosyal cehattan gelen teklif ve temenniler toprakla uğraşan her vatandaşın (ve ni ağaları) üzümde ve akh başında her toprak çocuğu, toprağın bereketi ni ve işlenme imkânlarını yok edici bir toprak reformu yerine, bir zirai reformu tercih etmektedir. Kimse, toprağın traktörden (ağadan) alınıp karasabana (köylüye) verilmesine razı değildir. Bilâkis toprağın gücünü ve toprak çocuklarının refahını arttıracak bir memleketler tedbirle-

rihi arzu etmektedir».

Gene AP. nin nazariyecilerinden M. Zeki Sofuoğlu toprak reformu yerine zirai reform tabirinin kullanılmasını tebrik ettikten sonra «Toprak sız çiftçi ailelerinin mevcudiyetinin tek sebebi, devlet veya Evkat elindeki topraklar veya «toprak ağalarının elindeki fazla topraklar» değildir» dedikten sonra toprak reformu edebiyatçılarına şu ihtarda bulunuyor: «Türkiyede ne zannedildiği kadar, derebeyi emilebilecek, toprak ağası vardır, ne de ekilebilir olduğu halde ekilmeyen öyle fazla arazi mevcuttur. «Bu ağalılar gafilirdiler». Şu halde yapılacak iş «mücerret ve dar mânâda toprak reformunun meselelerimizi halle etme yet etmeyeceğini anlamak ve çok daha geniş ölçüde, çeşitli maksatlar gerçekleştirilmeye mehar olabilecek bir zirai reform programı ihzar etmektir.» Bundan sonra Sofuoğlu şöyle bir zirai reform programının esaslarını anlatmak üzere miras, büyük ve rantabl işletmeler, islah, erozyon, sulama, tohum kredi, eğitim vs. «edebiyatına» geçiyor.

Bu işte bir iş var

İnsan bunları okurken Batılı siyaset adamının başına gelen bir olayı hatırlıyor. Hatip kürsüye çıkıp konuşmaya başlayınca bir de bakıyor ki en gerici takım kendisini hararetle alkışlamakta. Derhal sözünü keserek kendi kendine soruyor: «Acaba ben ne aptallık ettim? Ne söyledim de bunlar beni böyle destekliyorlar?»

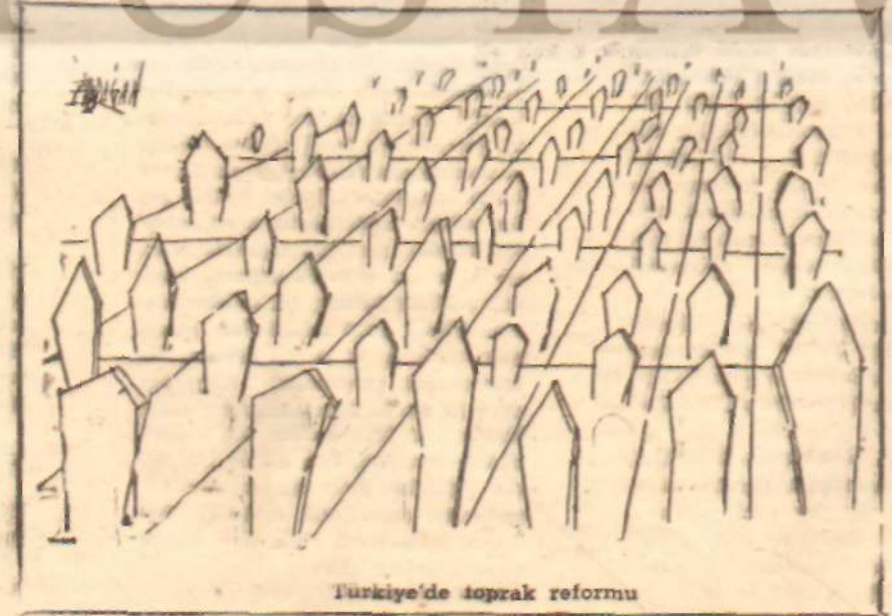
Şimdi bizde desentral reform sözcüğü edenlerin, AP nin başındaki sözcüğü cü takımın bu tutumları üzerinde düşünmeleri gerekmez mi? Eğer AP ve Gökhan takımını zirai reformu savuyorsa bunun bir anlam olmak gerekirdir.

Bunun anlamı köklü bir toprak reformunun zirai reform adı altında aktığı alınması ve bu yolla toprak ağalarının daha fazla kalkınmasıdır. Sulama, gübre, kredi «edebiyatı» altına da neler yattığı on yıllık DP. «tutucu» zamanında görülmüştür. Nitekim büyük toprak ağalarının bir teşekkülü olan «Türkiye Çiftçi Teşekkülleri» Fe derasyonu» yapılması icap eden zirai reformun «memleket ziraatında produktiviteyi, rantabiliteyi ve metodlarıdaki rasyonelliği yükseltmek ve böylelikle bol, ucuz maliyetli ve kaliteli mahsul yetiştirmek ve bu mansulların en müsait şartlarla değerlendirilmesini gerçekleştirmek gayesine nazif» olması gerektiğini söylüyor. Bu maksatla memleket zirai politikasını tesbit etmek, produktivite ve rantabiliteyi yükseltmek, toprağın iyi işlenmesini ve muhafaza edilmesini sağlamak, iyi tohumluk, uygun gübre ve yerinde teknik sulama yapılmasını temin etmek, ekipman ve finansman sağlanmak, mülkiyet emniyeti, zirai a sayış, kadastro, zirai sigorta gibi tedbirleri almak, produktif ve rantabl işletmeler kurmak v.s. gerektir... Böylece artan produktivite, suzama gübreleme... Sayesinde toprak ağaların artan tarımsal ürünlerin nimetlerini, den lâyıkıyla faydalanmak imkânını bulabileceklerdir.

Gerçeği bilmek gerek

«Bütün bu «zirai reform» edebiyatı altında neler yatmakta olduğunu artık açıkça bilmesini gerektir. Böylece tarımdaki gelişme ağır ve sınırlı halini devam ettirecek toprak ağaları böyle bir gelişmenin nimetlerinden azami derecede faydalanırken toprağı bizzat işleyen ortak ve kiraçılarda duruma daha da temin laşacaktır. Bu karıştırmalardan muğalâtalardan maksat bir toprak reformunun esasını teşkil eden köylünün işlediği toprağı sahipli. oması kuralına uygun olarak geniş öze mülkiyetin kamulaştırılıp, topraksız çiftçiye dağıtılmasını küçümsemek ve bunun önemli gizlemektir. Oysa memleketimizde bir toprak reformu na esas olması gereken, Anayasamızda öngördüğü gibi, tarım topraklarının azami genişliğini gösterip, a nırlandırmak ve bunun üstünde kalan toprakların kamulaştırılarak topraksız veya az topraklı çiftçiye intikali sağlamaktır.

Bu esas tedbiri gerçekleştirilmesi uzun zaman ve yatırımlara bağlı teknik tedbirlerle bir tutmak toprak reformunu Yunan takvimlerine göndermek anlamını taşır. Rantabilite, produktivite, sulama, gübreleme işi tohum v. b. işler teknik terakkininin bir icabıdır ve zaman içinde durmadan gelişerek uygulanacak tedbirlerdir. Oysa köklü bir toprak reformu sonucu en kısa zamanda alınacak bir reform hareketidir. Bu da memleketteki toprak ağalığı müessesesinin ekonomik bakımdan tasfiyesini gerektirmektedir. Tarım kesitinde büyük mülklerin parçalanarak küçük çiftçiye verilmesiyle yeni bir gelir dağılımının sağlanmasını gerçekleştirmektedir. Mesela bu açıdan ele alınca yapılması ihtimali ortadan kalkar ve bir toprak reformunun amacı açık olarak meydana çıkar.

Türkiye'de toprak reformu

Avusturya sosyal hayatında işçiler büyük bir rol oynuyorlar

Yedi milyonluk Avusturya'da sosyal hayat ilgiyle izlenecek bir özelliğe sahip. Toplumun belkemiğini teşkil eden halk ve emekçi küteller çeşitli kurumlar aracılığı ile eğitilmekte ve bu konuda sendikalar (ÖGB) ve İşçi Odaları (AK) olağanüstü bir gayret sarfetmektedir.

Avusturya'da bulunduğum süre için de insanların mutluluğu uğruna harcanan çeşitli gayretlerin sadece sendikalarla ilgili yüzüne ışık tutmak istem. Bunun için de basın ve kâğıt sanayii işçileri sendikası başkanı meslektaşım Arnold Steiger ile konuşup, gerçekleri onun dilinden yansıtmayı uygun buldum.

Türk işçi ve sendikacıları ile emek ten yana aydınlara yararlı olacağını sandığım cevapları yorum yapmaksızın not ettim.

İŞÇİNİN YETİŞMESİ

SORU — Avusturyadaki Kâğıt işçilerinin miktarını ve bunların yüzde kaçının sendikalı olduğunu söyler misiniz?

Cevap — Bu soruyu iki bölümde cevaplandırmak gerekiyor. Çünkü Sendikamızın kapsadığı kâğıt iş kolu; ancak yüzde 85 nisbetinde teşkilâtlanmıştır. Kitap baskısında ise bu nisbet yüzde 99 gibi ideal bir sayıya yükselmiştir. Kâğıt ve kartonaj sanayiinde çalışan işçilerin yüzde 85 olmasının sebebi, bu kolda çalışanların ekseriyetinin kadın olması ve bunların evlenmesi ya da doğum sebebiyle işten ayrılmalarıdır. Bu yüzden bu iş kofunda ideal yüzdeye varmamız mümkün olmamaktadır. Fakat bu bütün dünyada böyledir.

SORU — Bildiğime göre Avusturya'da çıraklık, ciddi bir takım esaslara bağlanmış bulunuyor. Bu konuda bize biraz bilgi verebilir misiniz?

CEVAP — Bu konuda ki sorunuzu cevaplandırmadan önce bazı bilgiler vermeme gerekiyor. Bir mesleğe girmek üzere başyaran bir gencin durumu bir komisyon tarafından incelenir. Yapılan bu inceleme sonucu müsbet olursa; o genç, çıraklığa ve onun icaplarına tâbi tutulur. Sözü geçen komisyon bir psikolog ve bir doktordan kuruludur. Komisyonca incelenmesi yapılan kişinin gerek ruhen gerek bedenlen herhangi manî bir hali görülmediği takdirde; yetiştirilmek üzere istekli bulunduğu iş kofuna ait bir okula kabul edilir.

Bu okullar 4 yıldır. Okula kabul edilen her öğrenci, ikinci yıl sonuna doğru yeniden muayeneye tâbi tutulur. Bu muayenenin amacı, talebe çırakın mesleğe intibak imkânlarını değerlendirmek ve yol yakınken kendisine bu konuda gerekli yardımlarda bulunmaktan ibarettir. Meselâ 2 inci sene sonunda yapılan kontrolde eğer çırak öğrencide derslere intibaksızlık tesbit edilirse derhal bunun sebeplerine inilerek kendisi ayrıca gece kursları ile takviye edilir. Bu mektepler pratikle birlikte yürütüldüğü için çırak öğrencinin mesleğe intibaksızlığı çalıştığı iş yerinde karşılaştığı anormal şartların doğurduğu gibi bir sonuç ise o takdirde derhal işyerinden alınarak başka bir iş yerine verilir. Bunlardan başka sebepler yüzünden meselâ, öğrencinin tembelliği ve yahut kabiliyetsizliği dolayısıyla ortaya çıkan bir intibaksızlık bahis konusu ise, o takdirde öğrenci yol yakınken mektepten uzaklaştırılır.

Çünkü bu mekteplerde okuyan her öğrenci için harcanan para oldukça büyüktür.

YÖNETİCİ SENDİKALAR

SORU — Bu okulların idaresi kime aittir. Bunlar nasıl idare edilirler?

CEVAP: Komisyonlar vasıtasıyla. Bu komisyonlara işveren temsilcileri ile işçiler adına sendika temsilcileri katılırlar. Ayrıca bu okulun müdürü de bu komisyon içinde bulunur. Mektebin ders programı bu komisyon tarafından tesbit edilir.

SORU — Çırakların bu okula devam mükellefiyetlerinin şekli nedir?

CEVAP: Çıraklık devresinde her öğrencinin bu okullara devamı mecburiyete bağlanmıştır. Eğer çırak Viyanadan uzakta bulunuyorsa o takdirde kendi bulunduğu yerin eyalet merkezinde de mevcut olan bu tip meslek okullarında yatılı olarak okumaya ve şehirlerdeki öğrencilerin teorik olarak aldıkları dersleri elde et-

mesesine sahip misiniz?

CEVAP: Evet. Sendikamız mensuplarını mesleklerinde daha da yükseltmek amacını kapsayan bir Enstitüye sahibiz. Bu Enstitünün merkezi Viyanada olup eyalet şehirlerinde de şubeleri mevcuttur. Bu enstitünün finansmanı Çalışma Vekâleti tarafından sendika kanalıyla yapılır. Fakat şunu da bilmelisiniz ki, bu finans keyfiyeti kanuni bir mecburiyete dayanmaktadır. Daha evvelce aynı tipdeki eğitim merkezlerine çalışma bakanlığı diyebileceğimiz sosyal işler ve kâletince gerekli finansman yapıldığı için bunları örnek göstererek biz de sesimizi yükselttik, ve devletten enstitünün finansmanını muntazam bir program çerçevesinde temin ettik. Ta ki bildi ki, sendikalar siyaset üstünde bulunan kurumlardır. Bunların devletten doğrudan doğruya para almaları mümkün olmaz. Bu husus dikkate alınarak devlet sendikamızın mah olan bu Enstitüye yardım etmekte sendikaya bağlı bir eğitim yuvasını finan-

mento nezdindeki kanuni haklarını kendine bağlı milletvekilleri vasıtasıyla aramak ve bunları elde etmek.

2 — Her türlü kanun tekliflerini hazırlamak ve etüt etmek.

3 — İşçilerin eğitilmesini ve yeni yeni imkânlarla sahip olmasını temin için çeşitli kurslar ve eğitim merkezleri tesis etmek

4 — Sendikaların her çeşit suallerine kendini muhatap kabul ederek onlarla birlikte işçi sınıfının menfaatlerinin en güzel şekilde gerçekleştirilmesi için bir zincirin halkaları kadar sıkı ve müsterek bir bağ kurmak.

5 — Kendinde bulunan işçi sınıfı temsil yetkisini (ÖGB) (Avusturya Sendikalar Birliği) kanunla sendikalar devretmek ve onların bu temsil yetkisini kullanarak işverenlerle üyeleri adına toplu işlemler akdetmelerini mümkün hale sokmak

YÜZDE 75 SOSYALİST

SORU: Bay Steiner, işçi odalarının scillerinde ne gibi vasıflar arar?

CEVAP: Bu sorunu kısaca şu şekilde cevaplandırabilirim ÖGB partiler üstü bir teşkilâttir. Buraya seçilen idarecilerde kaabiliyet birincisi derecede rol oynar. Fakat işçi odalarına seçilecekler için kaabiliyetlerinin yanında herhangi bir partiye de mensup olmaları ve bu parti listesinde yer alarak bütün işçilerin seçimine arz edilmiş olmaları lazımdır. Bu günkü durumda işçi odalarının başında bulunan idarecilerin % 75 i sosyalist partisi mensubudur.

SORU: Bay Steiner size son bir soru daha sormak isterdim. Biliyorsunuz henüz Türkiye de sendikalar grev ve toplu sözleşme yapabilmeye hakkı tanınmamıştır. Bu duruma göre Türk Sendikacı meslektaşlarınıza grev üzerine söyleyecek herhangi bir sözünüz var mı?

SON ÇARE: GREV

CEVAP: Bu konuda her memleketin şartlarına göre davranmak realist bir yoldur. Ben kendi memleketindeki durumu özetiyle söyleyebilirim. Bizim sendikamız 1945 yılından bu yana hiçbir grev olayına başvurmamıştır. Zaruret hasıl olmadıkça da başvurmak niyetinde değildir. Çünkü grev, kullanılması son derece pahalı bir silâhtir. Greve gitmeden önce işçilerin kendi aralarındaki menfaat dayanışmasının çok sıkı olması gerekir. Bu da ancak eğitimle mümkün hale getirilebilir. Sonra grev yapanlar da birer insan olduklarına göre onların grevden sonraki psikolojik durumlarının dikkate alınması gerekir. Meselâ biz 1945 den önce herhangi bir işyerinde işçileri greve götürdüğümüz de, onları iki yönden bilhassa takviye etmeyi kendimiz için kaçınılmaz bir görev saymaktaydık. Bunlardan birincisi Grev yaptırılan işçinin bütün haklarıyla birlikte ücretini ödemek, diğeri de onun boşta geçecek günlerini devamlı bir kontrol altına alarak alakasının zayıflamasını temin etmek. Bunun içinde grev ve geçen işçilere sendika binasında filimler gösterir, konferanslar verir ve boş zamanlarını değerlendirir için hatta folklor gösterileri dahil tertip ederdik.

Roportaj : İbrahim GÜZELCE

Basın Teknisyenleri Sendikası Başkanı İbrahim Güzelce, bundan bir süre önce Avusturya Basın ve Kâğıt Sanayii İşçileri Sendikası tarafından; basın işçileri ve sendikacılık konusunda incelemelerde bulunmak için Avusturya'ya davet edildi. İşçiler arasında gerçek bu sendikacı olarak tanınan İbrahim Güzelce; sendika Başkanı Arnold Steiger ile yaptığı bir roportajı Sosyal Adalet'e gönderdi. İşçilerin Avusturya sosyal hayatındaki rolü ve önemini belirten bu konuşmayı sunuyoruz.

decek kadar bir zamanını bu okullar da geçirmeye mecburdur. Bu okullara girmek isteğinde bulunan öğrencinin 14 yaşında olması şarttır.

SORU: Bay Steiner, meslek okullarında okuyan öğrenciler pratikle teorik bilgiyi birlikte yürüttükleri ne göre okul dışında çalışmaları herhangi bir işyerinden ücret almırlar mı?

CEVAP: Evet, bir ücret almırlar. Bu miktarlar asgari ücret esasına göre değişir.

SORU: Avusturyada her parası olan kimse dilerse bir matbaa açabilir mi?

CEVAP: Hayır. Bu kat'i surette yasaktır. Matbaa açmak isteyen bir kimsenin usulü dairesinde o kola ait bir meslek okulundan mezun olması gerekir. Avusturyada bu okullardan usulüne göre mezun olmayan bir kimse bir matbaa açmak isterse, okul bitirmiş bir işçi ile anlaşmak ve matbaa açmak hakkını onun kanalıyla elde etmek zorundadır. Fakat bu takdirde dahi matbaanın açılış hakkı tamamen meslek okulundan mezun olana aittir. Bu kanalla matbaa sahibi olmak istiyen herhangi bir şahsın anlaşacağı meslek okulu mezunu işçiyi işyerinin en önemli bir kısmının başına geçirmesi ve ona büyük bir ücret ödemesi lazımdır.

SENDİKA VE ENSTİTÜ

SORU: Sendikamızın sahibi bulunduğu herhangi bir eğitim mü-

se etmiş oluyor. Bu hakkı elde etmemize gelince, bu o kadar kolay olmadı. Fakat devlete karşı biz sesimizi yükseltince parlamentoda bulunan ve adetleri hayli kabağık olan işçi milletvekilleri bu hususu bir parlamento meselesi yaptılar, neticede son derece yararlı olan böyle bir enstitüye sahip olabildik.

SORU: Bildiğime göre dünyanın hemen hemen hiçbir memleketinde bulunmayan özellikte ve Sendikalarından farklı bir bünyeye sahip olan «İşçi Odaları» var. Bu organizasyonlar karşısında sendikalarımızın durumu nedir? Bu teşkilât Avusturyada işçiyeye ve Sendikalara ne gibi yardımlarda bulunurlar?

DEVLET İÇİNDE DEVLET

CEVAP: «ARBEİTER KAMMER» dediğimiz ve «işçi odaları» şeklinde tercüme edebileceğimiz bu organizasyonları kuranlar işçilerdir. Bu gün eğitim merkezleri son derece geniş imkânları ve güçlü mali kudretleriyle bu odalar devlet içinde devlet kudretine hâzirdirler. Bu odalara Avusturyada çalışan her insan otomatikman kayıttır. İşçi kazancının % yarım miktarını bu teşkilâta öder. Bu şekilde bu odalar bütün işçi sınıfını daha doğrusu ekmeğini çalışarak kazanan herkesin temsil hakkını kazanır. Bu odaların görevini özet olarak şu şekilde sıralayabiliriz:

1 — Avusturya işçilerinin parla-

Yunanistanda demokrasi buhranı ve siyasî mahkûmlar meselesi

Yahya KANBOLAT

Londra'ya kaçarak yerleşmiş bulunan Yunanlı siyasî mahkûmların karıları, kızları ve çocukları bu şehri ziyaret eden Yunan devlet adamlarının kaldıkları otellerin önünde gösteri yaparlar, fır-sat bulduklarında, akrabalarının affedilmesi için bunlara rica ederler. Yıllardan beri vatanlarından uzak ve hapsedeki yakınlarının mücadelesini yürüten bu bir avuç insan son defa; Londra'yı ziyaret eden Yunan kraliçesini ve kızı prensesi buldular. Kral ailesinin iki mensubu ile kalabalık erasında bazı olaylar da çıktı. Kraliçe ve kızının kalabalık tarafından tartaklandığı da söylendi. Yahya Kanbolat bu olayın gerçek sebeplerini bu yazısında inceliyor.

Yunanistanda bugünkü krallık yüz yıl önce I. Georges tarafından kuruldu. Hanedanın 100 yıl dönümünü Karamanlis hükümeti 25 Mart 1963 günü büyük bir merasimle kutladı. Muhalefete mensup siyasî şahsiyetler davet edilmiş olmalarına rağmen merasime iştirak etmediler. Çünkü muhalefet mevcut siyasî gerginliği izale edecek gerekli tedbirleri almadığı için Saraya kızgındı. Papandreu Kral Paul'dan siyasî gerginliğe çare olmak üzere geçici bir hükümetin kurulmasını istedi. Merkez muhalefet liderine göre kral gerekli müdahaleyi yapmadığı takdirde rejimin tehlikeye girmesi mümkündür. Diğer bir muhalefet lideri de siyasî durumun normalleşmesi için iktidar partisi ve Sarayla rahat müzakere yapılmasını gerektiğini ileri sürdü.

PARTİLERİN DURUMU

Yunanistandaki siyasî gerginliğin birinci sebebi, son genel seçimlerin gayet ağır bir baskı altında yapılmış olmasıdır. Bu bakımdan 29 Ekim 1961 Yunan seçimleri üzerinde dikkatle durulması gereken bazı özellikler taşımaktadır. 29 Ekim seçimlerine Karamanlisin aşırı sağ partisi olan E.R.E. (Radikal Millî Birlik) den gayri, Venizelos ve Markizins'in lideri oldukları E.K. (Birleşik Merkez) ile sol kanadı temsil eden P.A.M.E. (Demokratik ve Ziraat Cephesi) iştirak etmiştir. Seçimden önce Karamanlis istifa ederek, seçimini lerasını Sarayın askeri kumandanı General Dovaş'ın başkanlığında kurulan geçici hükümete bıraktı. Bu şekilde seçimlerin ordunun kontrolü altında yapılması sağlanmış oldu. Yunanistanda ordunun iç savaşta sonra Amerikanın yardımı ile aşırı sağ elemanlardan teşkil edildiği göz önüne alınırsa, son Yunan seçimlerinin nasıl bir hava içinde geçtiği kolaylıkla tasavvur edilebilir.

BASKILI SEÇİM

Nitekim 29 Ekim Yunan seçimleri hiç bir demokratik memlekette görülmesi mümkün olmayan ağır baskı ve tedhis havası içinde geçti. Karamanlisin partisi E.R.E. ordu ve polis desteği ile muflak ekseriyeti ele geçirmek için seçimler sırasında elden gelen bütün baskıyı yaptı. Bahıda ciddiyeyle tanınmış France Observateur, Le Monde ve Times adlı gazetelerin verdikleri haberlere

göre, 1958 seçimleri sırasında muvakkaten yürürlükten kaldırılan anti demokratik kanunlar, 29 Ekim seçimlerinde yürürlükte bırakıldı. Bu kanunlara göre Yunanistanın onbir kuzey ilinin idaresi tamamen polise aittir. Orada afiş ve propaganda beyannamesi dahil her türlü neşriyat polis sansürüne tabidir. Mahkeme kararının herhangi bir şahsı tevkif edip sürgüne göndermek mümkündür. Nitekim muhalif adaylardan yedisi Saini-Eustarie adasına sürüldü. Diğer iki aday da askeri mahkemeye verildi. Ayrıca pek çok aday karakola getirilerek polis tarafından baskıya kadar döşüldü.

Seçimler sırasında yapılan baskılar bu kadarla kalmadı. E.R.E. nin para milliler teşkilatı olan T.E.A tarafından yapılan zulüm, muhalefet liderinin pek çok protestosuna sebep oldu. T.E.A. Karamanlisin partisi E.R.E. ye bağlı, ordu mensuplarının kumandası altında hareket eden ve polisin geniş desteğini gören, yarı askeri ve yarı polis olan aşırı sağ bir teşekküldür. Türkiye'deki gericilerin milliyetçi ve mukaddesatçı adı altında etrafa saldırıları tahrip birliklerinin çok daha azı bu sektedir. E.R.E. nin tedhis kuvvetleri Yunanistanın eski Dışişleri Bakanı ve eski Paris Büyükelçisi muhalif adaylardan Argyropoulos'u 13 Ekim günü Atina'da yaptığı bir seçim nutku sırasında hastanelik oluncaya kadar döşümüş ve toplanmayı da dağıştı. Ayrıca Selanik de propaganda beyannamesi dağıtan iki muhalife silâhla taarruz edilmiş ve birisi de öldürülmüştür.

Seçimden önce 10 Ekim günü Katerini ilinin Litochoron kasabasında T.S.A. başkanı aşırı sağcı ve mukaddesatçı bir üstteğmen halki jandarma karakolunun önüne çağırarak, propaganda için gelecek muhalif adayların öldürülmesini istedi. Ertesi günü zelen iki muhalif aday T.E.A. ya mensup mukaddesatçılar tarafından baylıncaya kadar döşüldü ve perisan bir halde sokaklarda halka teşhir edildi. Yine aynı mukaddesatçı kumanda ettiği yirmi gerici adamla kasabada muhalif tanınan dört şahsı döşdü ve bir adayı da ağır şekilde yaraladı. Bu gayrı kanuni hareketler Katerini valisi Nalbandis'e şikâyet edildiğinde, serbest seçim mekanizmasına müdahale etmek yetkisinde olmadığını bildirdi.

Seçimler sırasında E.R.E. tarafından memlekette tatbik edilen baskı ve tedhis, Birleşmiş Milletlere, Avrupa Konseyine ve Uluslararası İnsan Hakları Federasyonuna aksettirildi. Çünkü bu seçim tarzı Afrika'da değil, Avrupada ve hem de NATO'nun üyesi olan bir memlekette geçti. Bu kadar baskıya rağmen Karamanlisin aşırı sağ partisi E.R.E. gerçi 300 milletvekilliğinden 169 unu kazanarak mecliste mutlak ekseriyeti sağladı, ama nisbi bir yenilgiye uğramaktan da ken disini kurtaramadı. E.R.E. nin Meclis grubu 176 dan 109 milletvekilliğine düştü. 29 Ekim seçimlerinin büyük kazancı E.K. (Birleşik Mer

kez) oldu. Meclisteki parti grubu 45 ten 107 milletvekilliğine çıktı. Fakat muhalefet kazandığı bu başarıya rağmen seçim sonuçlarını reddetmekte ve seçimi haki olarak gayrı meşru telâkki etmektedir. Sadece iktidarın tahkikat komisyonu ile Türkiye'de yerleştirmek istediği seçim sistemini Karamanlis Yunanistanda başarıyla uygulamaktadır.

İKİNCİ SEBEP

Yunanistandaki siyasî gerginliğin ikinci sebebi ise, yıllardan beri binden fazla siyasî mahkûmun tutuklu olmasıdır. İkinci Dünya Savaşı bitiminden 19 yıl ve iç savaşta beri 14 yıl geçmesine rağmen, Yunanistanda halâ gerek hapishane ve gerek temerküz kamplarında 1192 siyasî mahkûm bulunmaktadır. Bunlardan 650'si 1944 yılından evvel Almanlara karşı yaptıkları mukavemet hareketinden dolayı «adam öldürme» ismi ile hapishaneye atıldılar. Ayrıca 470 şahıs «bain» ve 70 şahıs «casus» ismi ile mahkûm edildi.

BİR KAC ÖRNEK

Nitekim Christos Thomopoulos, 1940-1941 yılları arasında Musolini birliklerine karşı kahramanca savaşmış ve bundan ötürü de bir madalya almıştır. Fakat 1944 te Almanlara karşı savaşırken bir adam öldürdüğü ismi ile tevkif edildi. Fakat adamın adı yaşı oturduğu yer ve diğer kişisel vasıfları belli değildir. Cinayet olayının 1943 sonbaharı ile 1944 sonbaharı arasında Se-Georgez kövünde yuku bulduğu ileri sürüldü. Fakat mahallin jandarma kumandanı bildirilen yıllar arasında kövde hiç bir cinayetin olmadığını bildirdi. Levadio savcısı da maznunun beraatını talep etti. Bunlara rağmen Christos Thomopoulos Pire şehri ağır ceza mahkemesinde 4/9-1944 tarih ve numara kararları mahkûm edildi ve 19 yıldır hapishanedir.

Kostas Iliopoulos da Musolini'nin ordusuna karşı kahramanca savaşta, 1943 yılında mukavemetçi olması dolayısıyla nazi işbirlikçileri tarafından tevkif edildi ve eziyet gördü. Fakat ellerinden kaçıp dağa çıkmaya muvaffak oldu. Savaş bittikten sonra tevkif edildi. Almanlar tarafından Yunan mukavemet hareketine karşı kurulmuş Millî Güvenlik olayına mensup ve açık olarak bilinmeyen bir şahsı öldürmekle itham edilerek, 1947 yılında Atina ağır ceza mahkemesinde ölüme mahkûm edildi. ve 18 yıldır hapishanedir.

Panayotis Kyritsis de 1940-1941 savaşına iştirak etti. Gösterdiği kahramanlık dolayısıyla madalya aldı. Savaşta sonra 516. piyade alayına mensup olduğu iddia edilen ve hüviyeti bilinmeyen bir şahsı öldürmekle itham edilerek ağır mahkemeye verildi. Savcının beraatını talep etmesine rağmen müebbet hapse mahkûm edildi ve 17 yıldır hapishanedir.

Manolis Glezos, 1941 Mayısında Akrapol da bulunan nazi bayrağını söküp yerine Yunan bayrağını dalgalandıran millî bir kahramandır. Gestapo tarafından iki defa tevkif edildi. 1942 de ölüme mahkûm

edildi. Savaşta sonra üç defa daha tevkif edildi. 28 dava konusu oldu. 1948 ve 1949 yılında iki defa ölüme mahkûm edildi. 12 yıl hapishanede kaldı. 1962 aralık ayında affedildi.

1850 den beri 518 siyasî mahkûm hapishanede öldü. Halihazırda 1192 siyasî mahkûmun 465 i hasta bulunmaktadır. Ayrıca bunlar arasında harp malûlleri, ihtiyarlar, kadınlar ve hatta anneler vardır. Bütün bu millî kahramanlar Metaksas diktatörlüğünden artık 375 numaralı kanun veya iç savaş sırasında kalma 509 numaralı kanunla mahkûm edilmişlerdir. Karamanlis hükümeti muhalefetin şikâyetlerini güya gözönüne alarak, 30 Temmuz 1962 tarihli bir kanunla 509 numaralı kanunun yürürlükten kaldırıldığını ilân etti. Birinci maddeyle fevkalade tedbirlerin kalktığı ilân edilirken, aynı kanunla eski anti demokratik hükümler yeni baştan ihdas edildi. Çünkü 3. maddede idari sürgünlük kabul edilmektedir. Altıncı madde ise 509 numaralı kanundan daha ağır şekilde baskın ve düşünce hürriyetini sınırlandırmaktadır. 7. maddeyle de «siyasî inanç belgesi» muhafaza edilmektedir. Yunanistanda nazilerle işbirliği yapmış bütün siyasî mücsimler affedilmiştir. Bunlardan bir kısmı memleketin idari ve siyasî hayatında önemli mevkilere de gelmişlerdir. Geçen yıl bu alanda bir Alman gazetesinin ifşaatı Atina'da büyük iskandala sebep olmuştur.

Yunanistandaki siyasî mahkûmların anormal durumuna çare bulmak amacıyla 23-24 Mart 1963 te Paris'te Orsay sarayında 16 devletten gelmiş 250 delegenin iştirakile Genel Af Konferansı toplandı. Konferansa Avustralya, Avusturya, Belçika, Kıbrıs, Danimarka, İspanya, Finlandiya, Fransa, İtalya, Norveç, Hollanda, Portekiz, Batı Almanya, İsveç, İsviçre katıldı.

Kongrenin kabul ettiği karar metninde Yunanistan anayasasının liberal esaslara dayandığı, ayrıca Yunanistanın İnsan Hakları Beyannamesini imzaladığı, onun için seçim hakkının, sendika ve basın hürriyetinin ihlâl edilmemesi gerektiği idari sürgünlüğün ve siyasî inanç belgesinin anti demokratik bulunduğu, dünya halk efkârının Batı medenîyetinin kaynağı, demokrasinin anası ve her türlü hürriyetin sembolü olan Yunanistandan genel bir siyasî af beklediği belirtildi. Kongre Deschizaux'ya karar metninin başbakan Karamanlis'e tebliğine izin verdi. Ayrıca kongre metninin birer nüshasının delege olarak iştirak etmiş 16 devletin hükümetlerine ve Avrupa İstisari Assamblesine bildirmeye de karar aldı.

Yunanistandaki siyasî af konusunun kangrenleşmesi olayı; aşırı sağ da insaf, merhamet, şüfret gibi beşeri hasletleri aramanın gülünç olduğunu açıklamaktadır. Halihazırda aşırı sağ Yunanistanda idare edemeyecek hale gelmiş durumdadır. Karamanlis demokrasisinin yerini aşırı sağ bir askeri idareye terketmek ihtimali Yunan halklarında görülmektedir.

Almanya'da 33 yıldanberi ilk defa büyük bir grev yapıldı

Maden İş kolunda çalışan 100 bin işçinin grevini patronlar, 400 bin işçiye lokavt yaparak cevap verdi Böylelikle grevcilerin sayısı ilk elde 500 bine yükseldi. Grevin daha da büyüyeceği tahmin ediliyor

Alman sanayisinin maden İş kolunda en son lokavtın tarihi 1928; aynı İş kolunda son grev de 1930 yılında yapıldı. Sonra Hitler geldi. Haklarını istemekte ve almakta büyük bir mücadele gücü ve tecrübesi olan Alman işçi sınıfının dünyanın en korkunç baskısı altına alındığı yıllar başladı. Savaşın sonuna kadar sosyal mücadele ve halk savasında kapkaranlık bir devir yaşandı. Sonra harap olmuş ve bülünmüş bir vatanda işsiz ordusu. Muazzam Amerikan yardımı ile girişilen kalkınma hamlesinde, haklarını istemektan çok görevlerini yerine getirmeye çalışan bir işçi kütlesi. Sonra «Alman mucizesi» denilen yüksek refah seviyeli ekonomik düzen ve işçi sınıfına getirdiği gevşeklik. İstihsal temposu son yıllarda düşmeğe başlayınca Federal Almanya sosyal hayatında da her toplumda olduğu gibi - kurdanmalar başladı. Artan hayat pa halihği karşısında ücretler yetmez oldu. İlk ihtilaf yapı işçilerinden geldi. Yapı işçileri ücretlerini hayat pahalılığı ile artan bir cetvele bağladılar. Ayrıca arttırdıkları verimliliği de hak olarak almasını bildiler.

Maden İş kolunda çalışan işçiler de yeni toplu sözleşmelerin yüzde 8 zamlı yapılması talebinde bulundular. Fakat patronlar ücret artımı şartına yanaşmadılar. İşçiler bir pazarlık zeminini olması için taleplerini yüzde 6 ya düşürdüler. Fakat bu da kabul edilmedi. Eyalet hükümetlerinin ve bizzat Erhardın yaptığı teşebbüsler fayda sağlamadı. Patronlar sadece 1963 yılında yüzde 3,5 artması beklenen verimliliği fazla ücret olarak vermeyi kabul ediyorlardı. Bu durum karşısında grevden başka çare kalmayınca 29 Nisan günü 100 bin işçi Güney - Batı sanayi bölgesinde işlerini bırakıp fabrika kaplarına nöbetçileri diktiler. Bir kaç saat sonra başka sanayi bölgesindeki patronlar 400 bin işçiye karşı lokavt ilan ettiler. Grev kararlarını daha önceden almış durumu izleyen bu bölgelerin işçileri de derhal greve başladı. Grevci sayısı böylelikle 500 bin kişiye yükselmisti. Bunların dışında kalan çelik ve ona bağlı sanayi kolunda çalışan yüz binlerce işçi de greve hazır bekliyordu.

Planlama ve İktisat Bakanı Erhard, Maden İş sendikaları genel Başkanı Brenner'i Alman ekonomisini havaya uçurmakla itham ederek baskı altında bulundurmak yolunu seçmesine rağmen durum değişmedi. Bu yorumun yazıldığı sırada grevin Ruhr bölgesine ve çelik sanayii ile ilgili sanayi kollarına sıçraması da bekleniyordu. Sendikalar grevi uzun bir süre yürütecek maif imkânları hazırladıklarını patronlara yenilmiyeceklerini ısrarla belirtiyorlar. Grev uzadı takdirde sert ve büyük çap

ta kuvvet gösterisi durumuna geleceği tahmin ediliyor. Federal Almanya ekonomisinin ciddi tehlikeler karşısında olduğu gizlenmiyor. Bu çıkış geçici olarak çözümlense bile; ilerde yeniden ortaya çıkacağı anlaşılıyor.

Bu arada merak edilen en önemli konu sendikaların durumunu ve tutumunu. Kalkınma yıllarının rahatlığı içinde sendikaların gevşediği ve işçilerin sendikalarından uzak durdukları bir gerçek. Patronlar bu bağimsız kütlenin sendikalara karşı kullanılması hayalini kuruyor. Oysa sendikacılar bu işçilerin sendikalara gireceği ve topluca savaşa katılacağı fikrinde. Sonuç ne olursa olsun federal Almanya yıllardanberi eşine rastlanmayan toplumsal ve ekonomik olayların eşliğinde gelişti

bulunuyor ve kapitalist ekonominin kaderi olan buhanlardan birini yaşıyor.

ITALYA

Genel seçimler sürprizli geçti

Hristiyan Demokrat Partisi bazı kayıplara uğradı. Sosyalistler ve Komünistler sandalye sayılarını arttırdılar

İki ay süren gürültülü seçim kampanyası sırasında yapılan bütün tahminler birbirini tutuyordu. Hemen herkes - ufak tefek oynamalar hariç - 1958 parlamentosunun manzarasında hiç bir değişiklik olmayacağı üzerinde birleşiyordu. 28 Nisan

Erhard Düstüncell

Pazar günü yapılan Genel seçimlerin bir öncesinden iki farkı vardı: Seçimlere ilk defa katılacak olan iki milyon genç seçmen ve hem Mecliste hem senatoda artan sandalye sayısı. Merak edilen konular da bunlardı: Genç seçmenler ilk oylarını en çok hangi partiye verecek ve parlamentoya ilâ ve edilen fazla sandalyeleri en çok hangi partiler paylaşacak? Bir yıl önce yapılan mahalli seçimler Katolik İtalyan halkında bir değişiklik olmadığını

aynılıkların «Nispeten önemsiz» olduğu kanısındadır ve bir sonucu varmak için siyasî bir azim mevcut olsa bu ayrılıkları daha da azaltmak mümkün olurdu düşün cesini taşımaktadır. İngiliz Hükümeti aynı zamanda nükleer denemeler konusunda bir anlaşmaya varıldığı takdirde Doğu ile Batı arasındaki münasebetlerde «Yeni bir çağ» açılacağı kanısındadır.

Aynı İngiliz kaynağına göre, Moskova'da girişilen İngiliz - Amerikan ortak teşebbüsü, Başkan Kennedy ile Başbakan Mac Millan arasında geçen günlerde cereyan eden bir görüş teatisinin sonucudur. İngiliz Hükümeti Başkanı, Cenevre müzakereleri memnuniyet verici bir şekilde cereyan etmediği takdirde, şahsen müdahalede bulunmak hususunda müteaddit defa teşebbüse girişmek istemiştir. Cenevre müzakereleri halihazırda çıkmaza girmiş olduğundan Moskova'da yapılan ortak teşebbüsten maksat, bu çıkmazdan kurtulmanın mümkün olup olmadığını anlamaktır.

Bu gayeye varılabildi mi, varılamadı mı? İngiliz Dışişleri Bakanlığı, Moskova'daki İngiliz ve Amerikan Büyükelçileri'nin, Sovyet Başbakanına, İngiliz ve Amerikan Hükümet Başkanlarının yazılı birer mesajını sunup sunmadıklarını teyit veya teyit etmek istememiştir. Şu hale göre böyle birer mesajın gönderilmiş olmasına mümkün gözüyle bakmak yanlış olmaz.

Yazımıza, bir Londra telgrafında kaydedilmiş önemli bir fıkraya ile son verelim. Bu fıkrada şöyle denilmektedir: «Emin bir İngiliz kaynağından bildirildiğine göre İngiltere ile Amerika Birleşik Devletlerinin, Sovyetler Birliği Başbakanı nezdinde yaptıkları ortak teşebbüsten sonra, nükleer denemelerini yasaklanması konusunda bir anlaşmaya varma meselesinde tutumların nî - hai bir karara imkân verebilecek derecede yaklaştığı anlaşırsa Başkan Kennedy, Başbakan Mac Millan ve Başbakan Hruşçov arasında bir zirve konferansına gidilebilir. Fakat Moskova'da İngiliz ve Amerikan Büyükelçileri tarafından girişilen teşebbüste böyle bir teklif ortaya atılmamıştır.»

Açıkça anlaşılıyor ki İngiliz Hükümeti Amerika'nın müzakerelerde tuttuğu tempodan memnun değildir. Hatta sabrı tükenmiştir. Moskova teşebbüsü bu hakikatın bir ifadesidir.

Hâdiseler yitiriyor. Yakında daha önemilerine şahit olacağımıza şüpheimiz olmasın.

Ali İhsan BARLAS

göstermiş Başbakan Fanfani'nin «sola açılış»ının başarıya ulaştığı kabul edilmişti. Fakat Pazar günü yapılan seçimlerin sonuçları herkesin tahmininde ya nıdığı gösteriyordu. Tahminlerde yanlılar - biraz kuzgun - kendilerini yanlıtan kabahatli arıyorlardı. Türü çeşit sebepler arasında Papanın tutumuna bile kabahat bulanlar vardı. Bu tartışmaların uzun süreceği yalnız İtalyada değil Avrupa ve bütün dünyada sonuçları üzerinde durulacağı muhakkak.

30 milyon 730 bin seçmenin oylarını kullandığı İtalyan genel seçimlerinde partilerin aldığı oyları oyun yüzdesi ve kazandıkları sandalye sayısı şöyle: Parantez içindeki rakamlar bir önceki seçimdeki durumu göstermektedir.

Millet Meclisi 596 sandalyeden 630 sandalyeye çıktı.

Hristiyan D. 38.3 (42.3) 260 (275)
Komünistler 25.3 (22.7) 166 (140)
Sosyalistler 13.8 (14.2) 87 (84)
Liberaller 7 (3.5) 39 (17)
Sos. De. 6.1 (4.6) 33 (22)
Neo - Faşist 5.1 (4.7) 27 (24)
Monarşistler 1.7 (4.8) 8 (25)
Cumhuriyet 1.4 (1.4) 6 (6)
Diğer parti 1.3 (1.8) 4 (5)
Senato 246 sandalyeden 315 sandalyeye sandalyeye
Hris. De. 37.2 (41.2) 133 (125)
Komünistler 25.5 (21.8) 85 (59)
Sosyalistler 14.0 (14.1) 44 (35)
Liberaller 7.5 (3.9) 19 (4)
Sos Demok. 6.3 (4.4) 14 (5)
Neo - Faşist 6.2 (4.3) 4 (8)
Monarşist 1.6 (5.2) 2 (7)
Cumhuriyetçi 0.8 (1.4) 0 (0)
Diğer Parti 0.9 (3.7) 4 (5)

Parlamentoda yeni durum bu. Daha şimdiden seçimlerin yenilenmesinden söz edenler var. Hristiyan Demokratların sağ kanadının partiyi fevkalâde bir kongreye davet etmesi ve Başbakanlık adaylığını Fanfani den alması da söz konusu.

CENTO

Misafir Pakistan dostlarına kırım

Koraçide ele alınan Orta - Doğu gelişmeleri ve Hindistan Pakistan münasebetleri dostlar arasında bir hesaplaşma oldu

CENTO Dışişleri Bakanlarının yıllık mutad toplantısı bu yıl pakt üyelerinden Pakistanın başkentinde yapıldı. Toplantı gündemi diğer yıllardan oldukça farklı ve yüküklü idi. Geçen toplantıdan bu yana Orta Doğuda büyük gelişmeler olmuş. Çin - Hint sınır çatışması sonucunda Hindistana başlıyan Amerikan ve İngiliz askerî yardımları CENTO üyesi Pakistan üzerinde olumlu etkiler yapmamıştı. Her ne kadar Hindistan Amerika ve İngiltereden temin ettiği silahları Keşmir'de kullanılmayı tasahhüt etmişse de; Pakistan silahını kullanma yerinin buharan bölgeleri olduğuna şerh sürerek bu teminatla tatmin edilememişti. Üstelik paktın bu üyesi kendisine yapılan yardımdan da şikâyetçi idi. Ayrıca, Orta - Doğu Arap âleminde gelişmeler bütün pakt üyelerini yakından ilgilendiriyordu. Bu gelişmeler karşısında Amerikanın Nisrî bu bölgede bir istikrar unsuru olarak kabul ettiği anlaşılıyordu. Orta - Doğunun bağımsızlık peşindeki azınlığı olan Kürtler ve Bülüçlerin toplantıyı bir hayli düşündürmüş olduğu tahmin edilir.

Moskova görüşmesi

Birleşik Amerika'nın Moskova Büyük elçisi Foy Kohler ile İngiltere'nin Moskova Büyükelçisi Sir Humphrey Trevelian, Sovyetler Birliği Başbakanı Nikita Sergiyevič Hruşçov'la Kremlin sarayında Başbakan Hruşçov'un dairesinde görüşmüşlerdir. Birleşik Amerika Dışişleri Bakanlığı Basınözcüsü Mr. Lincoln White, iki Büyükelçinin, Sovyetler Birliği Başbakanına nükleer denemelerin yasaklanması konusunda Cenevre'de cereyan etmekte olan görüşmelerde baş gösteren çıkması bir neticeye ulaşılabilmek amacıyla yeni bir teftiş planı sunduklarını teyit etmiştir.

Kremlin'de iki büyükelçi ile Sovyetler Birliği Başbakanı arasında cereyan eden bu «Gizli görüşme» tam bir buçuk saat sürmüştür. Başlı büyükelçiler, Kremlin'den ayrılmaları her hangi bir demec vermek istememişler ve hemen büyükelçi liklere dönmüşlerdir. Fakat büyükelçiler makamlarına döner dönmöz hemen müsterek bir bildiri yayınlamışlardır ki metni şudur: «Bugün Moskova saati ile 16 da Sovyetler Birliği Bakanlar Kurulu Başkanı Nikita Hruşçov, İngiltere Büyükelçisi Sir Humphrey Trevelian ve Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi Mr. Foy Kohleri kendi istekleri üzerine kabul etmiştir. Bir buçuk saat süren görüşme Kremlin'de cereyan etmiştir. Sovyet Dışişleri Bakanı Andrei Gromyko da görüşmede hazır bulunmuştur.»

«Görüşmede nükleer denemelerin durdurulması ile ilgili meseler yeniden incelenmiştir.»

Bu bildiriye ek malûmata göre İngiliz ve Amerikan kaynaklarından görüşme konusunda hiç bir açıklama yapılmamıştır.

Büyükelçiler hükümetlerine verecekleri raporları yazmakta meşguldüler.

Bu görüşmeyi İngiliz Hükümeti hazırlamıştır. Londra kabinesi Cenevre'de silahsızlanma konferansında, nükleer denemelerin yasak edilmesi konusunda cereyan eden müzakerelerin hemen «İli» bir noktaya varmasından ciddi bir endişe duymuş ve hemen teşebbüse geçmiştir. Emin bir İngiliz kaynağından bildirildiğine göre İngiliz Hükümeti Cenevre müzakerelerinde İngiliz - Amerikan tutumu ile Sovyetlerin tutumu arasında hâlen mevcut «Teknik

Yarım Kurtuluş

Afrika da Hindistan, Liberya ve Güney Afrika Birliği gibi statükocu devletler yanında önceleri sömürge olup da siyasal kurtuluşlarını yapmış olan pek çok ülke var. Yalnız bunlardan bir kaç kurtuluşu ekonomik bağımsızlık ve sosyal adalet içinde kalkınma yoluna girmekle tamamlamamışlar. Gerçek kurtuluş ve gerçek demokrasi için hem siyasal, hem de ekonomik plânda halkın katılacağı, yöneteceği ve denetleyeceği düzenin nasıl yerleşeceğini henüz bilmiyorlar. Şimdilik, sadece, yarım kurtuluşla yetiniyorlar. Bunun tiyik örnekleri Fas, Tunus ve Nijerya'dır.

FAS:

Fas Kuzey - Batı Afrika'nın en ucunda. Nüfusu 12 milyon kadar halkın yarısından azı Arap, gerisi Berber. Eski Fas adamaklı bir derebeylik düzeniydi. Lâik Fransız Cumhuriyeti Fas'a 1912 Fas anlaşmasıyla sahip olurken oradaki Şerifian teokratik düzenini koruma görevini üstüne alıyordu. O zaman, bu düzeni korumak için Fransızlar la yerli kabile sefleri ve toprak ağaları is - birliği yapmışlardı. Fransızlar onların, onlar da Fransızların imtiyazlı durumlarını korumaktaydılar.

İkinci Cihan Savaşı ve onu takiben eden yıllarda Fas toplumunda bazı değişiklikler oldu. Bazı merkezler endüstrilemekteydi. Kazablanka bir endüstri şehri oluyordu. Bu gelişmenin siyasal sonucunda Fas'ın için şehirlere gelen eski kabilelerin bu defa endüstri icisleri olarak yeni bir statü kazanmışlardı. Aralarında onlarla kader birliği halinde olan Fransız ve İspanyol işçileri de vardı. Proletarya bir vandan büyürken milliyetçi hareket de olgunlaşmıştı. Birincisinin başında çoğunlukla işçiler, ikincisinde de aydınlar vardı. Avrupa'dan gelen ve içte gelişen fikirler Fas toplumuna yeni bir cehre vermektedir. Bu yeni kuvvet ifadesini İstiklâl Partisi de buldu. Endüstrilemekte olan büyük şehirlerde popülaritelerini kaybeden yabancı ve yerli sömürücüler desteklerini tasradaki aza düzeninde bulmağa çalıştılar. Milliyetçiler daha çok hem Fas gibi eski, hem de işçilerin kalabalık olduğu merkezlerde kuvvetlendiler. Fransızların bir cere olarak bir kanunla Berberleri Kuzey Fas'tan ayırıp her iki sine de hâkim olma teşebbüsü milliyetçilerle sömürücülerin çatışmasını ön plâna çıkardı. 1933'de ilk terör hareketleri başladı. Fransa'ya karşı mukavemet büyüyordu. Mukavemetin asıl merkezi bir işçi şehri olan Kazablanka'ydı. Fransızlar mukavemet hareketlerinin sembolü haline gelen Fas Sultanını Madagaskar'a sürmekle kurtuluş çabalarının zayıflayacağını sanmışlardı. Fakat sürgünün her yıldönümünde Fas yabancı sömürücülerle milliyetçiler arasında çatışmalara sahne oluyordu.

Fransa, sultanı geri getirmek için başka çıkar yol bulamadı. Fransa ile yapılan bir anlaşmaya göre, Fas mutlak krallık oluyor ve siyasal egemenlik krala veriliyordu. Besinci Muhammed'in sultanlığıyla kurulan yeni krallık Fransızların 1912'de "Koruma" görevini yüklenmişleri Fas'tan bir bakımdan farklıydı. Fas'ta artık merkezi bir Fas Hükümeti vardı. Haklarını aramağa hazır bir işçi kütlesiyle birlikte, bir modern endüstri sektörü doğmuştu. İşçilerin hiç değilse bir kısmı sendikalaşmıştı. Geleneksel okumuş Faslıların yanında az sayıda fakat gerçekten aydın bir grup ortaya çıkmıştı. Modern tipte siyasal partiler kurulmuştu. Fransa'nın terketmek zorunda kaldığı idare mekanizması İstiklâlçilerin elindeydi. Topraklar birleştirildi. Hatta, İspanyol Fas'ından, Ceuta, Melilla, İfni ve Draa Vadisinin güneyi hariç, top rak bile alındı.

Fakat, bütün bu değişimler Fas'ı ancak bir dereceye kadar bağımsızlık kazandırıyor. Bir grup Fas

lıklar yabancı bayraktan kurtulmayı yeterli görürken diğer ekonomik bağımsızlık şartı üzerinde titizlikle durmayı öğrenmişlerdi. Bu görüşler Fas'a hâkim olan ve siyasal bağımsızlık hareketini yürüten İstiklâl Partisinde kendini gösterdi. Dar anlamda milliyetçi, yani milliyetçiliği sadece siyasal bağımsızlık kazanma sananların başında Allal Al Fassi var. Al Fassi Fas milliyetçilerinin önderiydi. 1906 doğumlu. Fransızlara karşı baş kaldırmaları 1930'lara uzanıyor. Muhammed'in yeni bir biyografisiyle Fransız yönetimini yeren şiirler yazmış. 1937'ye kadar inandıran Fransızca öğrenmemiş. 1937-1946 yıllarını Gabon'da sürgünde geçirmiş. Al Fassi Fas'ın artık hedeflerine ulaştığını sanıyor. Topluma hâkim olan tarafsız gelişme kurallarından habersiz. Daha halkçı ve daha demokratik bir Fas'ın fikir öncülüğünü yapacak kudret ve bilgi si yok.

Gerçek kurtuluş için

Önceleri İstiklâl Partisi içindeki daha demokratik kanadın önderi ve sonraları ayrılıp yeni bir parti kuran Mehdi Ben Barka ya rınki Herici Fas'ın sembolü bir aydın. 1920 doğumlu. Matematik profesörü. 1944'de kurucularından olduğu İstiklâl Partisinin egemenlik bildirisini imzaladığı için Fransızlar tarafından hapse atılmıştı. 1959'da kurduğu sosyalist eğilimli Halk Kuvvetleri Ulusal Birliği adlı parti Fas işçi sendikalarından büyük destek görüyor. Ben Barka'nın partisi siyasal egemenlikten sonra halk için ve halkın katılımı denetleyeceği iktisadi bağımsızlık savaşını da kazanmağa kararlı. Al Fassi olsun, Ben Barka olsun, iki si de Fas'a bağlı önderler. Fakat yirminci yüzyılda halka bağlı olmanın neleri gerektirdiğini henüz bilmeyen Al Fassi Fransız bayrağını indirmekle halkına karşı bütün görevini yaptığını sanırken Ben Barka halkı ekonomik anlamda da bağımsızlığa kavuşturma arzusuyla tam kurtuluşun peşinde. Fas'ın geleceği Ben Barka ve onun gibi düşünen halkın elindedir.

TUNUS:

Tunus Kuzey Afrika ülkeleri nin en küçüğü. Nüfusu dört milyon. Yabancı hâkimiyeti bu memlekete daha 1869'da girmişti. O yıl İngiliz, Fransız ve İtalyanların üçü birden Tunus'un boynuna mali bir boyunduruk geçirdiler. On yıl sonra, İngiltere Fransa ile anlaşarak Kıbrıs'a sahip çıkarken Tunus'u Fransa'ya bıraktı. 1881'de de Fransa bir hudut meselesini öne sürerek İtalya'yı Tunus'tan çıkarıp Tunus'un tek hâkimi oldu. Görünüşe bakılırsa, Tunus'u göya Tunus beyi idare ediyordu. Fransa bir taraftan Tunus'u modernleştiriyor. Bir diğeri bir kaç yol ve liman yaparken en mün

Fas Kralı II. Hasan ve Bin Belle kurtuluş arayan iki Kuzey Afrikalı lider

bit toprakları Fransızlara peşkeş çekmekteydi.

Tunuslular da yabancıları memleketlerinden çıkarmak için teşebbüse geçmekte geç kalmadılar. 1907'de Genç Tunus, 1918'de Destur ve 1930'larda Neo-Destur partileri kuruldu. Sonuncusunun Genel Sekreteri Habib Burgiba adlı Sorbonne'da okumuş bir hukuk

çu, şimdilik, yalnız siyasal ve dar çerçeve içinde anlamaktan ileri gitmemiş.

NIJERYA:

Nijerya Afrika'nın en kalabalık ülkesi: 35 milyon. Afrika nüfusu nun altıda biri burada yaşıyor. Toprakları da büyük. Nijerya toplumu içinde 150 kadar çeşitli kabile var. Kuzeydekiler müslüman, gerisi Hristiyan. Kuzeyde aristokrat emirler Nijerya bağımsızlığının paçavrazını çıkarmağa çalışırken güneydeki banker, tüccar ve mutlu azınlığın sözcülüğünü yapan politikacılar da Nijerya demokrasisine ihanet halinde. 1960'da İngiltere'den siyasal bağımsızlığını kazanan Nijerya'nın bugünkü hükümeti de halka asil ne yolla hizmet edilebileceğini henüz kavramamış. Nijerya halkı yoksul. Nüfus artışı % 1.5 2 Mevcut üç parti - Nijerya ve Kamerun Ulusal Kurulu, Kuzey Halkları Kongresi ve Hareket Grubu - demokratik ve sosyal adalet içi programlarla halk yığınlarına dayanacaklarına kabile eğilimlerine hitap etmeğe çalışıyorlar. Ne Başbakan Sir Balewa, ne de Senato Başkanı ve eski milliyetçilerden Dr. Azikiwe demokratik bir düzen kurabilecek kadar halktan yana değil. Muhalefet lideri Awolowo da gerçek bir halkçı muhalefet yerine batıda Yoruba kabilelerinde destek bulmağa çalışıyor.

Bugünkü Nijerya Hükümeti ekonomik sorunlarını hâlâ Shell, Mobil Oil, Tennessee Gas, Gulf Eastern ve Standard Oil şirketlerinin çözeceğini sanıyor. Daha an lamamış görünüyör ki bu yalanın kaynağı dış sermaye temsilcileriyle onlarla sömürme - birliği yapan yerli ortaklardır. Dış sermaye az gelişmiş ülkelere kâr etmek için gelir. O ülkeyi kalkındırmak için değil. Endüstrileşmiş memleketlerin bu tip sermaye ihrac etmeleri kendi ekonomilerini yaşama bakımından gereklidir zaten. Amacı azami kâr olan bu şirketlerin az gelişmiş ülkelerde o ülkeler yararına para ve malzeme bırakması düşünülemez. Yabancı sermaye verdiğin çok fazlasını o ülkeden çıkarmadıkça da gelmez. Geldiği zaman da, kendine rakip kuvvetler doğmamasını temin için az gelişmiş ülkelerin kalkınmasında gerekli endüstrileşmeyi köstekleyeceği gün gibi açıktır. Çok geçmeden, Nijeryada kalabalık nüfusunu hayvancılık, kerestecilik ve dericilikle insanca yaşama seviyesine ulaştıramayacağını anlayacak ve komşuları Gana ve Gine'nin ileri sürdüğü çözüm yollarına uzun müddet sırt çeviremeyecektir.

DÖRDÜNCÜ YAZI:

TAM KURTULUS

UYANAN AFRİKA

Türkkaya ATAÖV

çaydu. Bir kaç defa sürgün ve hapsedildi. İkinci Cihan Savaşı da ne Almanlar, ne İtalyanlar, ne de Vişi Hükümetinden iyi muamele gördü. Savaş bittikten sonra Hür Fransızlar da farklı davranmadılar. Bütün yabancılar Tunus'daki kurtuluş hareketlerini emekle birbirleriyle yarışıyorlardı. Tunus siyasal bağımsızlığına ancak 1956'da baş kaldıran terör, silâhlı çatışma, tevkif ve sürgünlerden sonra kavuştu. Burgiba önce Başbakan ve krallığı kaldıran masından sonra da hem Başbakan, hem Cumhurbaşkanı oldu.

Tunus da, siyasal bağımsızlığını kazanan her ülkede olduğu gibi, poligamini kalkınması ve Tunus bankasının kurulması kabildinden bazı kaçınılmaz reformlar yapıldı. Fakat Tunus'ta da hükümet henüz halkın katılacağı ekonomik bağımsızlık savaşını anlamışa benzemiyor. Tunus her az gelişmiş ülke gibi, ekonomik kalkınma sorunuyla karşı karşıya. Bunu ancak halk yararına bir örgütlenmeyle çözebileceğini biliyor. Ekonomik geri bir tarım ekonomisi. Halk ikiye bölünmüş. Avrupa gibi yaşayan azınlık ve halk yığınları. Dış yardımı yeterli olamıyacağına henüz kavramamış. İşsizlik yaygın. Nüfus yılda % 2 artıyor. 200.000 üyesi olan Tunus işçi sendikalarına yurdun yeni baştan örgütlenmesinde gerektiği rol henüz verilmemiş. Ticari münasebetleri hâlâ tâbi bir ekonomi özelliğini taşıyor. İhraç mallarının % 62'si Fransa'dan geliyor. Yani, Tunus hâlâ Fransız sermayesinin fazla üretimine bir pazar görevi görmekte devam ediyor. Dış politikasının tarafsız olduğunu ilân ediyorsa da özellikle Kongo ve genellikle Afrika sorunlarında sömürücülerle birlikte hareket etmesi Batı ile iyi geçinmek istediğinden daha fazla bir anlam taşıyor. Tunus hükümeti de bağımsızlı

Aşırı olmuş cereyanlar

Bazı gazetelerde koca koca manşetler: «Hükümet, aşırı cereyanlara karşı kampanya açacak!»

Faşistlere göre bu «aşırı cereyanlar» solculuktur.

İlericilere göre bu «aşırı cereyanlar» sağlıktır.

Bazıları bu cereyanların adını şöyle veriyor: Kürtçülük solculuk, sağlıklık vesaire.

Bence buna «aşırı cereyanlar» değil, «aşırı olmuş cereyanlar» demek daha doğru olur.

Ey hükümet! Ey üç başlı koalisyona hükümet!

Açığa çare buldun mu? Yok!

İşsizliğe çare buldun mu? Yokook!

Evsizliğe çare buldun mu? Yokoooo!

Sömürücülüğü önledin mi? Yokoooo!

Ağalık düzenini yıktın mı? Yokoooo!

Hırsızlığa son verdin mi? Yokoooo!

Den ticaretini önledin mi? Yokoooo!

Herkesi okuma eşitliği, eğitim eşitliği sağladın mı? Yokook!

Vergi adaleti getirdin mi? Yokoooo!

DP'nin düşüklerin affından başka hapislerde çürüyen namuslu kişilerin kurtuluşu yoluna gittin mi? Yokoooo!

İşçinin günde on beş saat çalışmasını önledin mi? Yokoooo!

Grev, Toplu sözleşme kanunu ve Sendikalar Kanunu çıkarıldı mı? Yokoooo!

Gecekondularda oturanları düşündün mü? Yokoooo!

Döviz kaçırıncıları yakaladın mı? Yokoooo!

Günde yüz lira kazanıp bir lira harcayanlardan hesap sordun mu? Yokoooo!

23 Nisan oayramında gülen çocuklar yanında ağlayanlar bu lunduğunu araştırdın mı? Yokoooo!

Bir ağanın bey köylü sömür, düğünü bildiğin halde, bir çare düşündün mü? Yokoooo!

Körpe kızlarını satırdığın bildiğin halde bunun önüne geçmeyi akıl ettin mi? Yokoooo!

Biri İstanbulda günde bin lira kazanırken birinin hakkı ride günde 10 lira aldığı biliyor musun? Yokoooo!

Koçero'yu yakaladın mı? Akşamettin öğünü yakaladın mı? Yokoooo!

Topraksız köylüye toprak vermeyi düşündün mü? Yokoooo!

Bankalardan kredi sağlayıp halkı dolandıran namussuzlara bir çare düşündün mü? Yokook!

Nüfus ticaretini kaldırdın mı? Yokoooo!

İstanbul, Ankara, İzmir ve birkaç kentten başka, devlet keşesinden para harcadığın kent var mı? Yokoooo!

Doğuyu biç akhına getirdin mi? Yokoooo!

Enstitüleri açtın mı? Yokook!

27 Mayıs'tan bu yana kaç yere okul, kaç yere hastahane, kaç yere iş yeri, kaç yere ekme-kapısı açtın? Yokoooo!

Menderes rejiminin göklere havlatıldığı köpekleri susturdun mu? Yokoooo!

27 Mayıs'ta yapılanlara huzur getirdin mi? Yokoooo!

Eeeeee, peki, hangi aşırı cereyanlardan söz ediyorsun?

Kürtçülük mü? Ne verdin ki ne istiyorsun?

Sağlıklık mı? Ne yaptın ki ne istiyorsun?

Nurculuk mu? Nurun aere-de Bay Koalisyon?

Solculuk mu? Ne verdin ki ne istiyorsun?

Sağlıklık mı? Ne yaptın ki ne istiyorsun?

Nurculuk mu? Nurun aere-de Bay Koalisyon?

Arzuhal

Çanakdaşım Karlukoğlu Düttürü Beg,

Nedir bu bizim serimize gelenler? Gözlerimden kanlı yaşlar akıp dur, yaralarım muncık muncık depip dur, yüreğim güptür güptür atıp dur. Ötügen ülkesi karış karıştur, çesmelerimden akan kan ile yaştur, korkarım ki bundan geri işimiz yaştur, yaştur, yaştur, bre çanakdaşım, ülküdaşım Karlukoğlu Düttürü beg, yaştur, hevallah

daşım Karlukoğlu Düttürü beg bu memleket hepten komünist! Atalarımız (ihihihih), dedelerimiz (uhuhuhuhu), oklarımız (yuhuhuhuhu), Turanımız (ki bihihihi), Orta Asyada zulüm gören kardaşlarımız (yohohoho ho), satdınışlar, komünistler, casuslar, sosyalistler solcular, vatan hayinleri, din düşmanları, Menderes düşmanları Şeriat düşmanları (Amanın oy, ohohohoho)...

Çanakdaşım Karlukoğlu Düttürü beg,

Orta Asyayı, Türkistanı, o büyük Turan ülkesini kurtarmadan Türkiye nasıl kurtulur? Öz kardaşlarımız oralarda ezilirken, ben Türkiyedekilerle nasıl uğraşırım? Ellime kalbur verseler

Hüseyin KORKMAZGİL

yaştur, Tanrı Türkü korusun. (Yaniya ki, Menderes bizi korusun).

Çanakdaşım Karlukoğlu Düttürü beg,

Halkevlerini açtılar, atamızın mezerine... Ula benim Karluk oğlu çanakdaşım Düttürü beg, hele nedir başımıza gelenler? Nerede kaldı bizim ata ve ecdadımız? O Karluklar, o Tür kesler, o Uygurlar, o Bulgurlar o Özbekler, o Kırgızlar, o Türk menler, nerde kaldı o çadırlar, o tirkesler, o külahlar, o kızımlar, o tuğlar, o başbuğlar, o Kurtluktekinbilgekagangappap - turrahmanelensâri nerde kaldı Sâid-i Nursî-i Ahırzaman, nerde kaldı İcpişoğlu Kemal?

Ben ağlarım, çanakdaşım Karlukoğlu Düttürü beg ben ağlarım. Anam bırakıp kaçtı, babam cennete uçtu, kârım sokağa düştü. Nedür bu türkün başına gelenler? Tanrı Türkü korusun. (Yaniya ki Menderes bizi korusun).

Solcu dedik tutmadı, Aşırı solcu dedik gitmedi. Komünist dedik, yulmadı. Kalkuyruk İslis Osman bizi hepten işledi. Verdi elimize polis dosyalarını, yazdık çıktık, bitmedi. Çanak

Türkiyedekileri söyle bir eleseen, acaba kaç bin kişi halis Türk kalır? Bu memleket batmış, çanakdaşım Karlukoğlu Düttürü beg, Kan gitmiş dir gitmiş, gün gitmiş, ya ben nasıl dururum buralarda? Nerde okum, nerde yayım, nerde a-tım, nerde tirkeşim, nerde sadağım, nerde kurdum, nerde benim ak çadırım? Komünistler sarmış bu ülkeyi. Parasız pulsuz ne yapacağız buraharda? İhhar ettik, metelik veren olmadı. Jurnal döşedik, anamıza sövdüler. Hep polis olalım dedik, parasız kıvramadık. Dü şünmeye kafa yok, okumaya zaman yok, çalışmaya marifet yok, ya biz ne hallederiz. Çanakdaşım Karlukoğlu Düttürü beg? Tanrı Türkü korusun (Yaniya ki, Menderes bizi korusun).

Okuyan bize düşman oluyor, çanakdaşım Düttürü beg. CHP komünist, MBK komünist TİP komünist, Devrim Ocakları komünist, Halkevi olan Kültür Dernekleri komünist, fakülte, ler komünist, romancılar komünist, şairler komünist, tiyat-ro artistleri komünist, başın dersen hepten komünist, profesörlerin çoğu komünist, sen-

dikalar komünist. Uluç Paşa komünist, Suphi Baykam komünist, Sami Küçük komünist Salim Başol komünist. Tanrı Türkü korusun. (Yaniya ki Menderes bizi korusun).

ŞARKLININ BİRİ

Milli Eğitim Bakanı - estâfurullah, Maarif Vekili - Şevket Raşit Hatiboğlu:

- Ben bahtsız bir Milli Eğitim Bakanım. Her şeyin hesabını benden soruyorlar, demiş.

Gerçekten böyle demişse, çok yazık!

Çünkü, bahtsız olan kendisi değil, bahtsız olan bu memlekettir... Şevket Raşit Hatiboğlu gibi bir kişi Milli Eğitim Bakanı olduğu için!

KAYIP İLÂNI

İki adet milletvekilimizin bir aydır Meclise uğramadığını öğrenmiş bulunuyoruz. Para yemeleriyle, kadın cınat malarıyla, içki içmeleriyle, kamu oynamalarıyla mârul ve meşhur bu iki adet milletvekilimizi gören, bilen, tanıyan, vârsa, insanlık adına haber vermeleri rica olunur.

Falan fıstık illi,
Falan fışmekân partisi.

TAKTİK

Şimdi anladım, İktidar kol tuğunun ne mene olduğunu...

Menderes İpli ucunu kaçırıncı «6/7 Eylül» dedi, «Kıbrıs» dedi, «Ata'nın evinde born ba» dedi, «komünistler» dedi, «CHP» dedi, halkı aylarca meşgul etti. Ah, ne günler, ne saatler, ne piller, ne elektrikler harcandı, bilseniz!

Ve Menderes yürüttü genelini bir zaman!...

Geldik Koalisyon hükümeti devrine...

Koalisyon hükümeti İpli ucunu kaçırıncı, aynı numaralara başladı:

- Kürtçülük var, trkçlık var, nurculuk var, solculuk var!

Şimdi gazetelerde bütün manşetler bu.

Ben tarihini tekerrürden ibaret olduğuna inananlardan değilim ama, galiba ara sıra tekerrür ediyor!...

Yalnız, şunu belirtirim ki, bu tekerrür «durumu kurtarmak» isteyenlerden yana değil! Bu tekerrür, sosyal adalet diye savaşıncılardan yana!

Hey gidi taktik hey! Nicelerin başını yedin sen!

YEMLEME METODU

Son olaylara bakanlar seçim yakın diyorlar. İnönü, C. H.P. ü milletvekillerini ve senatörleri grup yemeğe çağırıyor ve nabızlarını vokuyor.

Diyelim ki seçim yapıldı. C. H.P. kazanacak mı?

Zor!

Peki, AP?

Çoğunluğu sağlar sanıyorum.

Eeee, sonra? İktidar verilecek mi?

Peki, verilmezse ne olur?

Eee, İktidar verilmezse ne olur?

Verilirse ne olur?

Verilmezse ne olur?

Peki, niçin verilmiyecek?

Canım, madem ki sonuç böyle, ne diye halkı oyalarsınız?

Seçime kadar bir partinin İktidarda kalması şeref mi sanki?

Bu ülkenin kaderini mi değiştirecek?

Yok yok... «Birakaam pekmez dökülür, birakaasam nokta nokta» demiş çerçin bir, galiba o biçim...

Made in Turkey Demokrasi!

PARTİ DEĞİL, HEMŞİRE!

Siz biliyor musunuz, CHP'nin bir «Geçmişin Yaralarını Sarıma Komisyonu» bulunduğunu?

Ben bilmiyordum, yeni öğrendim. Şu CHP. Kılıse gibi bir kurum, Hani bir de «Günahları bağışlama kâğıdı» çıkartsa, tam olacak.

Ben bunu söyleyince, bir arkadaş şöyle dedi:

- CHP'nin yara sarması, kendinin pisini örtmesi gibi bir şey... CHP yara sarmaz, CHP yaralarını üzerini örter, kapatır. İki gün sonra iltihaplı ağrılar başlayınca da suçu başkasına atar. Aptal bir pansımanıcıdır CHP.

